

AIARALDEA **hemen**

ESKUALDE BAT, AIARALDEAK HAMABOST

SERGIO ESCRIBANO:
"Ideia kolonialistak euskaldunek ere barneratu zituzten" 18-21 or.

KEVIN IGLESIAS:
"Askatasun osoz grabatu dugu Jone, batzuetan filma, ezustea izan da arrakasta" 22-23. or.

MADERAS DE LLODIO GREBA MUGAGABEAN, ETORKIZUNAREN ALDE

AMURRIO 6

Euskara sustatzeko egitasmo berria kirol zentroekin

Zenbait klase euskaraz eskainiko dituzte kirol zentro parte hartzaileek, Udalak sustatuta

LAUDIO 9

Masa Kritikoa Laudion ere egongo da, hilabeteko azken ostegunetan

Txirrindulaz ibiltzeko egitasmoa 2021ean iritsi zen Amurrion, eta Laudion ere egingo da orain

OKONDO 11

Iraitz eta Haimar, hain ezberdin eta hain maitatuak

Okondoko bi gazteen omenezko soslaia plazaratu dute Cabrones kuadrillako kideek

KULTURA 24

Arde la niebla erakusketa liburu bihurtuko du Endika Diazek

Crowdfunding kanpaina abiatu du argazkilari amurriarrak, eta azaroan bidali nahi du lana inprimategira

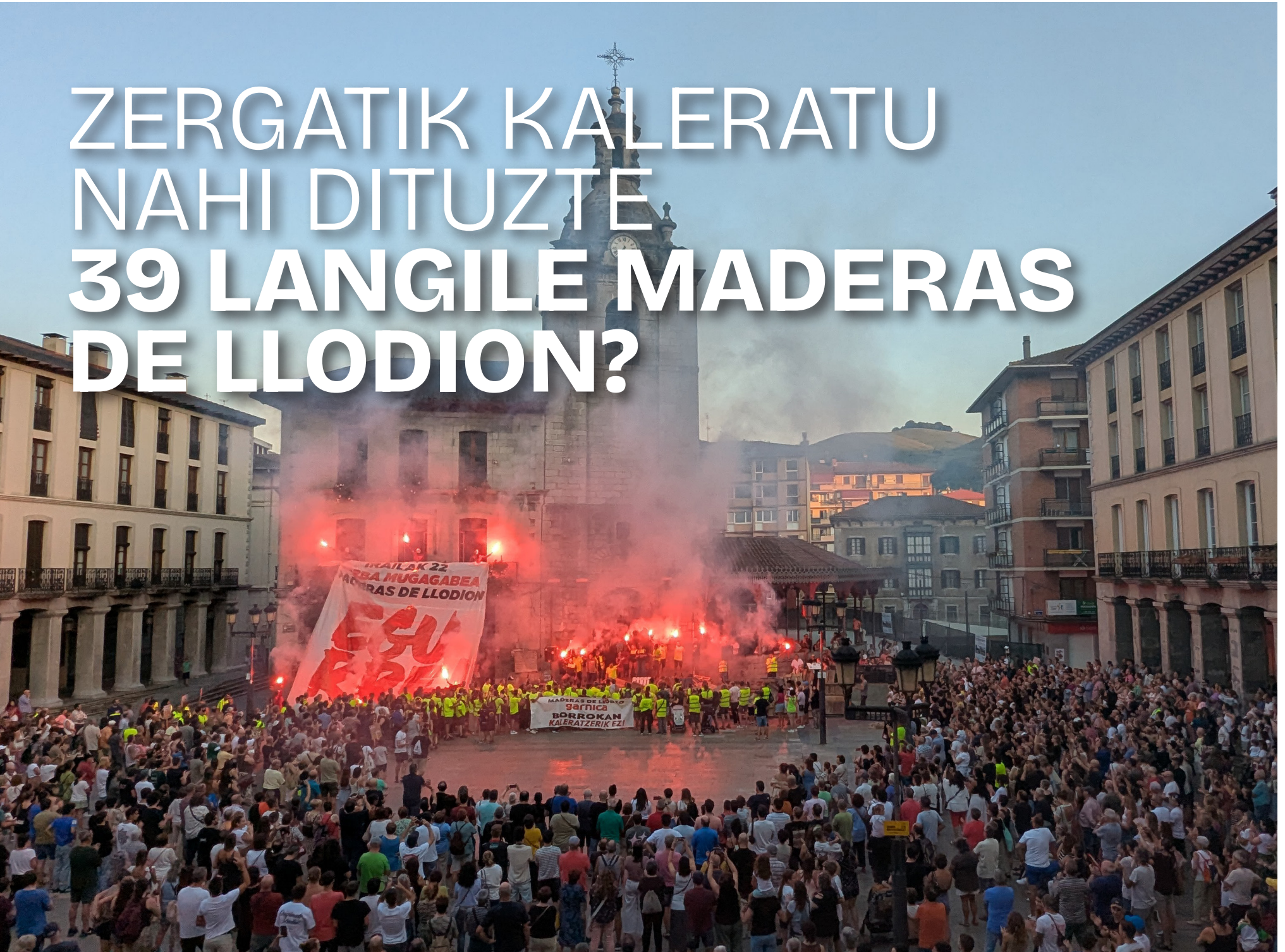
KIROLA 26

Askiola sortu dute, Okondoko futbol talde berria

Iragan larunbatean jokatu zuten lehen partida lehiaketa ofizialean eta bazkidetza kanpaina abiatu dute

Erreportajea

ZERGATIK KALERATU NAHI DITUZTE 39 LANGILE MADERAS DE LLODION?

Maderas de Llodioiko 39 kaleratzeen albisteak ezustean harrapatu du eskualdea, baina ez da albiste isolatu bat. Garnica taldeak Laudioko egur fabrika 2018an erosi zuenetik, gorabehera ugari egon dira, orain gertatzen ari denaren aurrekariak izan daitezkeenak.

Testua **Txabi Alvarado Bañares**

Irailaren 1ean jaso zuten albisteak langileek: Garnica taldeak kaleratze kolektiboa ezarri nahi zuen Maderas de Llodion. Handik astebetera eman zuen zifra zehatza: 39 kaleratze planteatzen zituzten guztira.

Hortik aurrera ekintzak bata bestearen atzetik jazo dira: langileek bi greba egun deituta erantzun zioten zuzendaritzari, eta irailaren 18an eginiko mobilizazioan iragarri zuten greba mugagabera igaroko zirela.

Hala egin dute aste honetan

eta, une honetan behintzat, erabatekoa izaten ari da lanuztearen jarraipena.

Gertakarien zurrumbilo honen erdian, galdera bat dago aurrean: zergatik erabaki du Garnica Maderas de Llodion 39 langile kaleratzea?

Ez dago argi. Enpresak “produktibitate eta antolaketa kausak” argudiatu ditu. Langileen ordezkariak, aldiz, uste dute erabakia “erabat enpresariala” dela, eta “ondorio oso larriak” ekarriko lituzkeela lantegiaren jarraikortasunera begira. Hau da, beldur dira 39 kaleratze hauek ez ote diren lante-

gia erabat ixteko lehen urratsa izango.

Horrez gain, Enpresa Batzordeko kideek gogorarazi dute udan lan hitzarmenaren negoziazioan murgilduta zeudela zuzendaritzarekin, eta hori apurtzea leporatu zioten enpresari, kaleratzeen erabakiarekin egun batetik bestera agertzea-gatik.

Zazpi urte Garnica barruan

Dena den, Laudion iragarritako kaleratzeak lotuta egon daitezke azken urteetan gertatutako beste kontu batzuekin. Goazen hasierara: 1982. urtean

jaio zen Maderas de Llodio, Laudion finkatutako egur-fabrika moduan. Enpresaren jabetza herrian mantendu zen urte luzez, harik eta orduko akziodunek enpresa Garnica taldeari saltzea erabaki zuten arte, 2018. urtean.

Aldaketa esanguratsua izan zen hori, lantegi autonomo bat izatetik egur-multinazional baten piezetako bat izatera pasa baitzen fabrika. Garnica 1941ean jaio zen, zerrategi familiar bat bezala, baina gaur egun sei ekoizpen-zentro ditu, Laudiokoaz gain: hiru Errioxan, bi Frantzian eta bat Valentzian.

1.100 langile baino gehiago dira orotara, urtean 380.000 metro kubiko ohol ekoizteko gaitasunarekin.

Maderas de Llodioaren erosketa egin eta urtebetera hasi ziren lehen gorabeherak. Garnica hiru langile kaleratu zituen Laudion “errendimendu falta” egotzita. Enpresa Batzordeak hainbat mobilizazio egin zituen horren aurka. Orduko hartan sindikatuek azaldu zuten enpresak gabeziak zituela eskarrietan eta horregatik lan bolumenajaitzizela. Horren ondorioz, langile batzordeak eta zuzendaritzak adostu zuten hi-

Erreportajea

labete horretan ostiraletan lanik ez egitea, kaleratzeak ekiditeko. Gauzak hala, agindutakoa ez betetzea egotzi zioten zuzendaritzari.

Baina gorabehera handienak iristeke zeuden. 2022ko martxoan Garnica taldeak iragarri zuen 5 milioi euroko inbertsioa egitea aurreikusten zuela Laudioko lantegian, orain egin nahi duenaren aurkakoa egiteko, ekoizpena handitzea, alegia.

Handik hilabete batera sute handi bat egon zen Maderas de Llodion. Logikoa izan ahal-ko litzateke pentsatzea gertaera hark zuzendaritzaren hasierako asmoak aldrebestu zituela, baina ez dirudi horrela izan zenik. Sutea oso ikusgarria izan zen arren, kalteak ez ziren horren garrantzitsuak izan, eta beharginak maiatzean itzuli ziren lanera.

Gainera, enpresaren inbertsioak ez ziren gelditu. Kontrara, hasierako aurreikuspena gainditu zuten. Izan ere, Garnicaren datuen arabera, 7,1 mi-

Carlyle Group inbertsio funts erraldoiak 2022ko urrian erosi zuen Garnica. Handik hilabetera enplegua aldi baterako erregulatzeko espedientea ezarri zuten hainbat lantegitan, Laudiokoan barne.

lio euro inbertitu dituzte guztira Maderas de Llodionen azpiegiturretan 2019tik hona.

Baina, inbertsio eta suteez harago, beste gertakari esanguratsu bat jazo zen, Garnica talde osoari eragingo ziona. Carlyle Group inbertsio funtsak enpresaren % 70 erosi zuen 2022ko urrian. Mundu mailako inbertsio talde erraldoia da, Estatu Batuetan sortu eta garatutakoa, eta Estatu espainiarreko sei enpresaren jabe da, zazpi Garnicarekin.

Dena den, kontuan hartu behar da Carlyle Groupek ICG funtsaren lekukoa hartu zuela enpresan, berari erosi baitzizkion akzioak. Hau da, inbertsio funts batetik bestera pasa zen Garnicaren jabetza. Gauzak hala, ez zirudien kapitalaren aldaketak gorabehera esanguratsurik ekarriko zuenik.

Baina egon ziren batzuk. Erosketaren albistea jaso eta hilabetera enplegua aldi baterako erregulatzeko espedientea ezarri zuten martxoaren 31ra arte,

Maderas de Llodio: zazpi urte multinazional baten eskuetan

- 1982**

Maderas de Llodio sortu zen, Laudio finkatutako egur fabrika.
- 2018**

Garnica taldeak erosi zuen Maderas de Llodio.
- 2019ko urria**

Hiru langile kaleratu zituzten Maderas de Llodion “errendimendu falta” egotzita. Enpresa Batzordeak hainbat mobilizazio egin zituen horren aurka.
- 2022ko apirila**

Sute handia egon zen Maderas de Llodion. Hala ere, kalteak ez ziren horren garrantzitsuak izan eta beharginak maiatzean itzuli ziren lanera.
- 2022ko azaroa**

Enplegua aldi baterako erregulatzeko espedientea ezarri zuten martxoaren 31ra arte, “ekoizpen jaitsiera” argudiatuta. Enpresa taldearen beste lantegietan ere antzeko neurriak hartu zituzten garai berean.
- 2022ko martxoa**

5 milioi euroko inbertsioa iragarri zuen Garnicak Maderas de Llodion.
- 2022ko urria**

Carlyle Group inbertsio funtsa bilakatuko zen Garnicako akziodun nagusia.
- 2023ko iraila**

Garnicak enplegua erregulatzeko espedientea iragarri zuen Logroñon dituen bulegoetan. Hasieran 45 pertsona kaleratzea planteatu zuen, baina sindikatuarekin negoziatu ostean 26ra jaitsi zuen kopurua.
- 2025eko irailaren 1a**

Garnicak langileei jakinarazi zien kaleratze kolektiboa ezarri nahi zuela Maderas de Llodion. Langileak greba mugagabea daude uneotan erabaki horren aurka borrokatzeko.

Erreportajea

"ekoizpen jaitsiera" argudiatuta. Enpresa taldearen beste lantegietan ere antzeko neurriak hartu zituzten garai berean.

Handik urtebetera, 2023ko irailean, Garnicak Enplegua Erregulatzeko Espedientea iragarri zuen Logroñon dituen bulegoetan. Hasieran 45 pertsona kaleratzea planteatu zuen, baina sindikatuarekin negoziatu ostean 26ra jaitsi zuen kopurua.

Zuzendaritza berria

"Garai batean Garnicak fakturazio errekorrak izan ziren COVIDaren ondoren, eta plantak topera zeuden txandei eta ekoizpen-ahalmenari dagokionez. Ondoren, merkatuaren zuzenketa bat egon zen, txandak murriztu eta beste neurri ba-

Carlyle Groupek jabetza eskuratu eta urtebete eskasera **26 langile kaleratu zituzten Logroño bulegoetan.**

tzuk hartzera eraman gintuena. Orain egonkortasun-une batean gaude, eta hazten hasi gara berriro, baina oraindik ez duela bi urteko maila berean".

Alvaro Gonzalezen hitzak dira horiek, Vocento taldearen Errioxako egunkarian 2024ko uztailan eskainitako elkarrizketa batean. Garnicako zuzendari exekutiboak (CEO ingelesez) bi hilabete lehenago hartu zuen kargua, eta ez zen bakarra izan. Gaur egun zortzi kidek osatzen dute enpresaren zuzendaritza, eta erdiak bi urte baino gutxiago darama bertan.

Elkarrizketa berean, Carlyle Groupi buruz galdetuta, Gonzalezek nabarmendu zuen inbertsio funtsaren "egonkortasun eta profesionalizazioak" askola-

guntzen ari zela konpainia profesionalizatzen. "Adituak dituzte jardueraren adar bakoitzean aholkatzen gaituztenak hazten jarraitzeko", nabarmendu zuen.

Deslokalizazio arriskuez galdetuta, aldiz, zuzendari exekutibo estreinatu berriak zailtzat jo zuen aukera hori. "Ez dut uste Garnica hemendik mugituko denik, ezta Errioxako plantilla murriztuko denik ere, kontrakoa baizik", adierazi zuen. Maderas de Llodiori buruz, aldiz, ez zuen ezer aipatu.

Aiaraldea Komunikabidea iragan astean jarri zen harremanetan Garnicarekin erreportaje honetarako adierazpenak jaso eta Alvaro Gonzalezek elkarrizketa bat proposatzeko, baina ez du erantzunik jaso momentuz.

Maderas de Llodio, ur handitan sartuta

Maderas de Llodio lantegi bakarreko enpresa izan zen urte luzez, harik eta 2018an Garnicak erosi zuen arte. Orduz geroztik, Errioxan sortu eta garatutako multinazional horren piezetako bat bilakatu da Aiaraldeko fabrika.

7,1 milioi euroko

inbertsioa egin du Garnicak Maderas de Llodion, enpresaren datuen arabera.

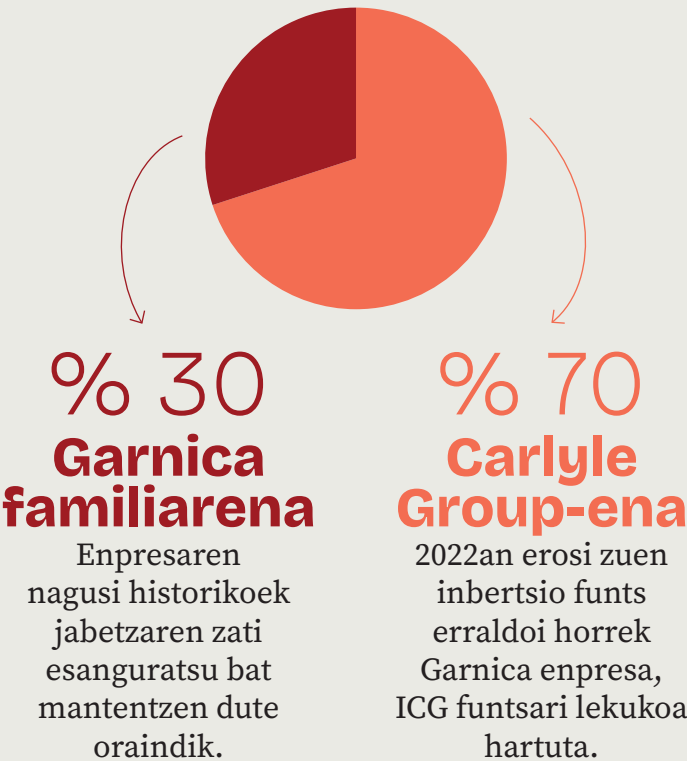
1.100 langile

ditu Garnica taldeak guztira.

380.000 m³

ohol ekoizteko gaitasuna du urtebetean.

Norena da Garnica?

Zuzendaritza

Zortzi kidek osatzen dute Garnicaren zuzendaritza. Horien erdia azken urtebetean sartu da enpresara.

- Alvaro Gonzalez**
Zuzendari exekutiboa (CEO)
2024tik Garnican
- Alfonso Muñoz**
Estrategia eta hazkunde zuzendaria
2000tik Garnican
- Bruno Martinez Turza**
Operazio zuzendaria
2002tik Garnican
- Jose Luis Tamargo**
Pertsonen eta betetze-mailaren zuzendaria
2019tik Garnican
- Juan Albiñana Garcia-Dihinx**
Berrikuntza burua
2004tik Garnican
- Marta Cepero**
Erosketa eta kalitate burua
2024tik Garnican
- Sandra Porras**
Finantza zuzendari nagusia
2025tik Garnican
- Jeroen Dickhoff**
Zuzendari komertziala
2025tik Garnican

Herriz herri

Amurrio

Udalerriko kirol-zentroekin elkarlanean euskara sustatzeko egitasmoa jarri du abian Amurrioko Udalak. Bañueta Udal Kiroldegia, Gorobel Crossfit, Chock Dee Gym eta Meyiro Sport zentroak batu dira egitasmora, eta zenbait eskola euskaraz eskainiko dituzte.

Kirol-zentroetan euskara sustatzeko egitasmoa jarri du abian Udalak

Testua **Aimar Gutierrez Bidarte**

Kirol-zentroetan euskara sustatzeko kanpaina jarri du abian Amurrioko Udalak, hasi berri den 2025-2026 ikasturterako. Gauzak horrela, euskarazko kirol eskolak eskaintzen ari dira irailaren 15etik aurrera.

Iragan irailaren 11n egin zuten dinamikaren aurkezpena, eta bertan izan ziren egitasmoan parte hartuko duten udalerriko kirol-zentroak: Bañueta Udal Kiroldegia, Gorobel Crossfit, Chock Dee Gym eta Meyiro Sport. Bertako hezitzaile eta entrenatzaileek Ahize-AEK hizkuntza-aholkularitzaren laguntza jasoko dute kirol-jarduna euskaraz gauzatu ahal izateko. Kirol-irakasleek formazio linguistikoa jasoko dute, hiztegi tekniko batekin batera.

Kirol-zentroetan euskarazko eskolak jasoko dituzten erabiltzaileek pizgarriak izango dituzte dinamikarekin bat egiteagatik. Bezero bakoitzak kirola egiteko kamiseta teknikoa, kirol-hiztegia eta gorputz atal nagusien izenak euskaraz jasotzen dituen esku-orria jasoko ditu. Gainera, kirol-zentroaren arabera beste-lako pizgarriak ere izango ditu eskura, jarduerak euskaraz egiteagatik.

"Amurrioko Udalak bizitzaren arlo guztietan euskararen erabileran nabarmendu nahi du, baita kirolean ere. Proiektu honen bidez, herritarrei hainbat jarduera euskaraz egiteko aukera eskaintzen diegu, normalizazioa sustatuz eta hizkuntza herriko txoko guztietara hurbilduz", nabarmendu du Arantzazu Saratzaga Udaleko Euskara zinegotziak.

Lau kirol-zentrotan euskaraz
Aipatu bezala, Bañueta Udal Kiroldegia, Gorobel Crossfit, Chock Dee Gym eta Meyiro Sport dira euskara sustatzeko kanpainara batu diren kirol-zentroak. Zentro bakoitzak eskaintza be-

Irailaren 11n egin zuten ekimena aurkezteko agerraldia. Aiaraldea.eus

rezitua aurkeztu du, baita erabiltzaileak euskarazko klaseetara animatzeko zenbait pizgarri ere.

Gorobel Crossfitek astero euskarazko klase bat eskainiko du eta klase horretan parte hartzen dutenek bost klaseko bonua jasoko dute irailetik abendura jardunarekin jarraitzeko. Interesa duen orok 667 521 542 telefonon edo info@gorobelgara.com helbide elektronikoan eman dezaieke izena.

Mugendoa eta defentsarako arte-martzialak lantzen dituen Meyiro Sport eskolak hurreizuzendutako euskarazko saio bat eskainiko du astero. Astelehen, astearte edo ostegunean izango da eskola hori, 17:30etik 19:30era,

Bañueta Udal Kiroldegia, Gorobel Crossfit, Chock Dee Gym eta Meyiro Sport dira euskara sustatzeko kanpainara batu diren kirol-zentroak

eskariaren arabera. Izena emateko bi bide jarri dituzte eskura, 945393214 telefonoa edo meyiro@mugendoeuskadi.com helbide elektronikoa.

Chock Dee Gym gimnasioak bi jarduerarekin egin du bat Udalaren egitasmoarekin. Asteazkenean boxeoko eskolak eskainiko ditu euskaraz, 17:00etatik 18:00etara. Astearte eta ostegunetan, aldiz, hurrentzako *kick-boxing* eskainiko dute, ordutegi berean.

Euskarazko eskola horietara batuko diren lehenengo hogeitaz bideren hainbat pizgarri jasoko dituzte: Boxeo eskolara doazenean eskularru pareak, aho babesa eta bendak jasoko dituzte; *Kick-boxing* egingo duten hurrek, aldiz, zango-babesak, aho

babesa eta eskularruak jasoko dituzte. Izena emateko 637 211 093 telefonora deitu beharko dute interesdunek.

Azkenik, Bañueta Udal Kiroldegian hiru dira euskaraz eskaintzen diren hurrentzako eskolak: igeriketa, padela eta dantza garaikidea. Ikasturte berrian, ordea, eskaintza hori handitu egingo dute helduentzako jarduerak ere euskaraz eskainita.

Hain zuzen ere, hauek dira euskaraz eskainiko dituzten helduentzako eskola berriak: *cross-training* astearte eta ostegunetan, eta pilates astearte eta ostegunetan ere. Izena emateko 945393642 telefonora deitzea edo info@banuetakiroldegia.eus helbidera idaztea besterik ez dago.

Amurrio

Amurrio Clubak bere entrenatzailearen kontrako mehatxuak eta irainak salatu ditu

Testua
Aitor Aspuru Saez

Amurrio Clubak salaketa ofiziala eta publikoa egin zuen iragan irailaren 12an Basarte futbol zelaian izandako gertakariengatik. Izan ere, ezezagunak kirol azpiegiturretan sartu ziren eta lau hormetan margoketak egin zituzten.

Ekintza horren bitartez lehen taldeko entrenatzailearen aurka-ko mezuak utzi dituzte. Klubaren zuzendaritzak azaldu duenez, margoketa gehienek harremana dute entrenatzailearen lanarekin, ertzaina delako. "Zipaio"

edota "Ez zaituztegu nahi, ez zaituztegu behar" hitzak idatzi dituzte, baina irain homofoboren bat ere egin dute.

Amurrio Clubak argitu du ez dakitela nortzuk diren egileak, baina babesa adierazi nahi izan diote entrenatzaileari. Kirol erakundearen ohar ofizialean azpimarratu dute ez dutela onartuko gorroto edo diskriminazio mezurik eta erantsi dute epaitegian salaketa egin dutela arduradunak nortzuk diren azaleratzeko.

Amurrioko Udalak, bere aldetik, adierazpen instituzionala plazaratu zuen gertatutakoa gaitzetzeko.

Urduña

Foru plazako *piloia* konpondu dute

Udal brigadak hartu ditu beregain berritze lanak. Manu Mier

Testua
Aitor Aspuru Saez

Iragan astean bolo-bolo aritu zen urduñarren sare sozialetan Foru plazako *piloia* desmuntatzen ari zirela, baina horren azalpena aski erraza da. Udalak berak argitu duenez, egitura enblematiko hori konpontzen aritu dira.

Berez, ur-ihesak ditu iturriak eta horiek amaitzea da esku-hartzearen helburua. Halaber, garbiketa lanak ere gauzatuko dituzte. Hain zuzen, ur-ihesa kalteak eragiten ari zen *piloian*. Harria desegiten ari zen eta pieza batzuk erortzeaz zuten. Edonola ere, mante-

1998. urtean egin ziren azken berritze lanak

nu lan arruntak baino ez direla nabarmendu dute.

Urduñako udal arkitektoak gaineratu duenez, azken berritze lanak 1998an egin ziren eta une horretan egindako zenbait moldaketek (adibidez, zortzi iturrien ur irteera murriztu zen hodian bitartez) matxurak sortu dituzte epe luzera funtzionamenduan. Horiek konpontzeko *piloia*ren piezak desmuntatu eta egokituko dituzte, "hamarkada gehiago iraun dezaten".

Eginkizun horiek burutzeko ez dute aparteko inbertsiorik aurreikusi eta udal brigadak berak hartu ditu beregain.

EKO-NO-MATUA

ELABORAZIO FAKTORIA

SubETE

Denbora aurreztu baserriek bizitza irabazteko

DELIKAKO SHIITAKEA | BARDEAKO OLIOA | LENDUÑOKO ARRAUTZAK | ARABAKO LEKALEAK

Zer da Subete?
Etxera eramateko plater agroekologikoen asteroko zerbitzua

Zure beharren arabera...
Asteartero
4 plater - 36€
6 plater - 52€
8 plater - 68€
jaso ahal izango dituzu

NAFARROAKO KONTSEBAX | OROZKO ETA | IARAKO GAZTA | ARESKALDITZAKO ESNEKIAK | EHKO ESNEA

#Garaian garaikoa
#Tokikoa
#Maitasunez sukaldatua

Eman izena:
WWW.LABUR.EUS/SUBETE
webgunean

www.ekonomatua.eus
ekonomatua@aiaralde.eus
Errotari kalea, 4-8 pabilioia, 01400 Laudio (Araba)

688 62 53 66

selene fruitadenda

- Doako etxeko zerbitzua
- 0km produktuak
- Garaiko frutak eta barazkiak
- Egunero Iza okindegiko ogia
- Pertsonalizatutako fruten eta barazkien saskiak

945 092 550 • Landako kalea 1, Amurrio • @frutadenda_selene

Herriz herri

Laudio

Laudiora iritsi da Masa Kritikoa, eta ostegun honetan egingo dute lehenengo ekimena

Testua
Aimar Gutierrez Bidarte

Amurrioko eredu jarraituta, Laudiora iritsi da Masa Kritikoa. Hilabete azken ostegunetan herriko kaleak hartuko dituzte bizikletekin. Irailaren 25ean Lamuza plazatik abiatuko dute egitasmoa 20:00etan, eta hilabetero errepikatuko dute hitzordua.

Ez da protesta bat, ezta manifestazio bat ere ez. "Bat-bateko ekimena" da, sustatzaileen hitzetan. Masa Kritikoa 1992an jaio zen AEBko San Frantzisko hirian. Mugimendu espontaneo bezala sortu zen, eta horrela hedatu da mundu

zabalean. Hilabete behin munduko ehunka hiritan milaka txirrindulari batzen dira, elkarrekin pedalei eragin eta bizikletaren espazioa aldarrikatzeko.

Mugimendu globala 2021an iritsi zen Amurrion, eta ordutik ez dute hilabete bakar batean ere hutsik egin. Jai-giroan eta musika lagun atera dira Amurrioko kale eta errepideak bizikleten espazio ere badirela aldarrikatzera. Hain justu, iazko abenduan ospatu zuen Amurrioko Masa Kritikoak hirugarren urteurrena, eta egitasmoa eskualdeko gainerako herrietara zabaltzeko gonbita egingo baliatu zuten eguna.

Amurrioko Masa Kritikoak 2024ko abenduan bisitatu zuen Laudio, egitasmoa Aiaraldean hedatzeko. Aiaraldea.eus

La Milagrosan bizitzeari utzi diote mojek, 103 urteren ostean

Karitateko Alabak ordenako kideak. **La Milagrosa ikastetxea**

Testua
Aitor Aspuru Saez

La Milagrosa ikastetxea utzi zuten Karitateko Alabak ordenako mojek irailaren lehen. Hor-taz, 103 urtez Laudion egon ondoren, beste bizilekua izango dute antolakunde erlijiosoaren kideak.

Hori dela eta, Sor Prudencia Saez zuzendariak hezkuntza-komunitate osoari jakinarazi dio ekitaldia egingo dutela: "Laudio-ko Karitateko Alaben Komuni-

tateak, 103 urte baino gehiago eman dituenak, bere bizilekua aldatu du 2025eko irailaren lehen".

Zuzendariak berak azpimarratu du La Milagrosa hezkuntza zentroak ez duela titulartasuna aldatu eta defendatu dituzten balioetan oinarritutako hezkuntza mantenduko dutela.

Ekitaldiak "maitasunezko eta esker oneko unea" izan nahi du. Horretarako, erlijio ospakizuna antolatu dute lehenik eta behin eta gero luntxa egongo da.

Udako azken asteburua girotu dute Laudioko auzoko jaiek, ohiko jarduera arrakastatsuekin.

Ehunka lagun erakarri dituzte Latiorroko jaiek

Argazki guztiak
Aiaraldea.eus atarian.

Lezama

Maria Teresa Menoyo lezamarrak Aldundiaren saria jasotzen du, iaz foru garraioa gehien erabili zuen pertsona izateagatik

Hiru emakume saritu dituzte. Arabako Foru Aldundia

Testua
Aitor Aspuru Saez

Jon Nogales Prieto, Mugikortasun Jasangarriaren eta Bide Azpiegituren Saileko foru diputatuak 600 eurotik gorako bizikleta tolesgarriarekin saritu du Maria Teresa Menoyo lezamarra. Izan ere, aiaraldearra izan zen 2024an foru garraio publiko gehien erabili zuen herritarra. Hain zuzen, 720 aldiz baliatu zuen.

Ekimena irailaren 16tik 22ra bitartean egiten ari den Mugikortasunaren Europako Astearen foru programaren barruan

kokatu dute eta beste bi arabar ere aitortu dituzte: Silvina Vicente Zorzoli eta Iratxe Martinez. Hiruren artean 2.000 bidaiaria baino gehiago egin zituzten.

Nogalesek adierazi duenez, saritutako hiru emakumeek "aurpegia jartzen diete egunero lantokira edo ikastetxera joateko edo beste edozein jarduerarako autobusetara eta Eskualdeko Garraioko ibilgailuetara igozten diren milaka arabarrei. Gure konpromisoa lanean eta hobotzen jarraitzea da, bidaien kopuruak hazten jarrai dezan".

QUICK PC REPAIR

Informatika argi eta erraz

ETXEZ ETXETIK ZERBITZUA

gainkosturik gabe

Salmenta

Konponketak

Informatika-ekipamenduen eta STen inguruko prestakuntza ematen dugu negozio eta etxetarako

Bezzeroaren premietara egokitutako fakturen eta tiki ten diseinua, eta kudeaketa-programen diseinua

Galdetu PC eta ordenagailu eramangarrien RENOVE PLANARI buruz

Dionisio Aldama 2, AMURRIO

685 70 19 56

945 03 48 12

www.quickpcrepair.es

quickpcrepair@quickpcrepair.es

Artziniega

Eraso matxista ugari salatu ditu Mugimendu Feministak jaien testuinguruan

Testua
Aitor Aspuru Saez

Artziniegako Mugimendu Feministak agerraldia egin zuen irailaren 12ko gauean, jaien lehen asteburutan gertatutakoak salatzen. Izan ere, ostiral eta larunbateko gauetan hainbat eraso jazo ziren: adingabeei egindako iruzkin matxista eta lizunak eta emakume helduei eginiko ukituak.

Herriko talde feministak jakinarazi dio Aiaraldea Komunikabideari, berez, soilik kasu bat salatu zela ofizialki Puntu Morean, baina azpimarratu nahi izan dute hainbat kasuren berri izan zutela.

Horren aurrean, Mugimendu Feministak nabarmendu nahi

izan du emakume ugari bizitako erasoei ez zaiela garrantzia kendu behar eta dagokion moduan salatu behar direla. Izan ere, aurtun jarri da, lehenengo aldiz, Puntu Morea jai eremuan.

Agerraldian gaineratu zuten eraso matxistek eta jarraia arrazistek ez dutela lekurik jaietan.

15

FAKTORIA

Haur eta nerabeen

Atelierren faktoria

2025/26 ikasturteko ikastaro eskaintza

MATRIKULAZIOA ZABALIK!

Astelehenetan
17:15-18:45

Keramika eta artea

Buztinarekin esperimendatzeko eta sortzeko

Adina: 2016-2021 bitartean jaiotako haurrentzat.

Datak: urriaren 6tik ekainaren 15era.

Prezioa hilabeteko: bazkideek 40€/ Ez-bazkideek 45€.

Irakaslea: Aitziber Duarte.

Martitzenetan
17:15-18:15

Sukaldaritza eta natura

Inguruko eta garaiko produktuekin kozinatzen

Adina: 2016-2022 bitartean jaiotako haurrentzat.

Datak: urriaren 7tik ekainaren 16ra.

Prezioa hilabeteko: bazkideek 25€/ Ez-bazkideek 30€.

Irakaslea: Aritz Lili Lekanda.

Martitzenetan
17:15-18:15

Bideo-podcast

Euskarazko ahozketasuna lantzeko

Adina: 2010-2015 bitartean jaiotako haurrentzat.

Datak: urriaren 7tik ekainaren 16ra.

Prezioa hilabeteko: bazkideek 15€/ Ez-bazkideek 20€.

Irakaslea: Izaro + Maddi + Xabier

Eguaztenetan
16:00-17:30

Arte eszenikoak

Gorputza joratzeko: ahotsa, mugimendua, jolasa...

Adina: 2012-2015 bitartean jaiotako haurrentzat.

Datak: urriaren 8tik ekainaren 17ra.

Prezioa hilabeteko: bazkideek 25€/ Ez-bazkideek 30€.

Irakaslea: Leire Sanjurjo.

Eguaztenetan
17:30-19:00

Arte eszenikoak

Gorputza joratzeko: ahotsa, mugimendua, jolasa...

Adina: 2009-2011 bitartean jaiotako haurrentzat.

Datak: urriaren 8tik ekainaren 17ra.

Prezioa hilabeteko: bazkideek 25€/ Ez-bazkideek 30€.

Irakaslea: Leire Sanjurjo.

Eguaztenetan
17:15-18:15

Dantza sortzailea

Gorputza jolasteko eta musikaz gozatzeko

Adina: 2016-2021 bitartean jaiotako haurrentzat.

Datak: urriaren 9tik ekainaren 18ra.

Prezioa hilabeteko: bazkideek 25€/ Ez-bazkideek 30€.

Irakaslea: Maria Iturbe.

Izen-emateak eta helduentzako atelierren informazioa:

www.faktoria.eus

Errotari kalea 4-8 Laudio (Araba)

www.faktoria.eus

693 85 53 12

faktoria@aiaraldea.eus

faktoria

faktoria

faktoria

Herriz herri

Aiaraldea

Amurrio eta Aiara udalek ez dute adostasuna lortu proiektua kudeatzeko, eta aiarrak argudiatzen dute ez dituela betetzen antolamendu eta hirigintza arauak. Gauzak hala, Aldundiaren esku geratuko da planaren kudeaketa.

Mendi proiektu energetikoaren Plan Bereziaren kudeaketa ere hartuko du beregain Aldundiak

Irailaren 11n egin zuten ekimena aurkezteko agerraldia. Aitor Burgoa

Testua **Aitor Aspuru Saez**

Aiarako Udala harremanetan jarri da Aiaraldea Komunikabidearekin jakinarazteko Arabako Foru Aldundiak ofizialki adierazi diola beregain hartuko duela Mendi zentral eolikoaren kudeaketa.

Izan ere, tokiko erakundeek ez dute adostasunik erdietsi horretarako. Ez Aiara ez Amurrio ez daude prest ardura horiek hartzeko eta Udal aiarra, gainera, aktiboki lerratu da proiektuaren kontra.

Hortaz, foru erakundeak erabaki du bere esku egongo dela

Plan Bereziak aurrera egitea. Berrez, Aldundiak bi hilabeteko epea eman zientokiko erakundeei ados jartzeko eta euren artean plana kudeatuko zuen udal bat izendatzeko.

Feroscaren ostean, Mendi

Bi astetan Aldundiak asmobera azaldu du bi aldiz. Pasa den astean Ferosca I zentralarekin egin zuen. Egitasmo horren kasuan Laudio eta Aiara artean adostu behar zuten nork tramitatu. Mendi proiektuari dagokionez, Amurrio eta Aiara ziren erabakia hartzeko hautatuak. Laudioketa Aiara uko egin diote aginduari, argudiatuta proiektu energetikoek

Mendi zentrala Aiara eta Amurrioren kokatu nahi dute. Besteak beste, San Roken edota Elexazarren izango luke eragina.

ez dutela betetzen udal araudiak antolamendu eta hirigintzako esparruetan. Amurriok, antza, ez dio Aldundiari erantzun, Aiara-ko Udalaren hitzetan.

Alegazioak

Aiarako Udalak aipatu du, halaber, bi hilabeteko epea irekiko dutela Ferosca I eta Mendi proiektuei alegazioak aurkezteko. Aiarrak iragarri dute bilerak deituko dituztela herritarreketa Administrazio Batzarrek daukaten informazio guztia jaso dezaten. Gainera, alegazioak prestatuko dituzte erakunde zein norbanako gisa aurkezteko.

Aiaraldeko Mendiak Bizirik pla-

taformak, bere aldetik, abian jarriko dituen estrategiak aurrera-tu zituen pasa den astean.

Mendi eta Ferosca I

Egitasmo elektrikoaren ezaugarri dagokionez, Mendi zentrala Aiara eta Amurrioren kokatu nahi dute. Besteak beste, San Roken edota Elexazarren izango luke eragina.

Ferosca I, aldiz, Aiara eta Laudio artean instalatu nahi dute. Aiaraldeko Mendiak Bizirik plataformak bien kontrako sinadura bilketa jendetsuak egin ditu aurren. Iaz ere egin zuen Feroscaren aurka eta mila atxikimendu baino gehiago jaso zituzten.

Aiaraldea

Nerabeen ongizate emozionala lantzeko programa pilotua abiatuko dute Aiaraldean

Testua
Aitor Aspuru Saez

Aiaraldeak, Gasteizek, Iru- nek eta Etxebarrik programa pilotua hartuko dute 15 eta 18 urte bitarteko nerabeen ongi- zate emozionala jorratzeko. Eusko Jaurlaritzak garatuko du egitasmoa, FEDEAFESekin (Buru Gaixotasuna duten Per- tsona eta Senideen Elkarteak Euskadiko Federazioa) batera. Aiaraldea Komunikabidea harremanetan jarri da Osaki- detzarekin eta osasun zerbi- tzu publikoak azaldu du las- ter emango dutela horren be- rri eta 2026an sartuko dela in- darrean egitasmoa. Berez, Imanol Pradales Lehendakariak eman zuen ho- rren berri iragan asteko politi- ka orokorreko Legebiltzarreko saioan. Buru osasunean era- giteko zenbait neurri iragarri zituen. "Lehen arretako hiru

kontsultatik bat lotuta dago buru osasunari edo ongizate emozionalari", azaldu zuen go- bernuburuak. Hori dela eta, Eusko Jaurla- ritzako buruak zenbait neu- rri aipatu zituen: psikologoak zerbitzua lehen arretan, sake- lako gehiegizko erabilera- ren kontrako neurriak... Aia- raldeari dagokionez, eskual- dea programa pilotu baten barruan egongo da 15 eta 18 urte bitarteko gazteen ongi- zate emozionala eta autozain- tza sustatzeko. Horretarako, espazio segu- ruak sortuko dituzte, profe- sionalekin betiere, nerabeak entzuteko eta euren zalantzak eta kezkak partekatzeko eta la- guntza eskaintzeko. Lehenda- kariak berak erantsi zuen ur- tebeteko egitasmoa izango dela eta gero emaitzak azter- tuko dituztela, erkidego oso- ra zabaltzeko.

Gurasoleku ekimena, Artziniega eta Okondon ere

Testua
Aitor Aspuru Saez

Aiaraldeko udalerrri guztiek bat egin dute Gurasoleku eki- menarekin, ikastetxeen bitar- tez (horregatik Arakaldo da sal- buespen bakarra, hezkuntza zentrorik ez duelako). Programaren helburua da fa- miliak inplikatzeko euskal- dun- tze prozesuan (transmisioan, erabilera, espazio aproposak ahalbidetzen...) eta horretara- ko hiru ildo eskaintzen ditu: Gu- raso euskaltegia, Gurasolagun, Gurasolagun Agenda. Aurkezpen jaia Programaren lehen ekintzak aurkezpenak izango dira, Okon-

don eta Artziniegan. Okondon irailaren 24an egingo dute eta Artziniegan 25ean. Azken egun horretan puzgarriak, tailerrak eta talde argazkia antolatuko dituzte. Baliabideei dagokienez, motibazioa lantzeko bi- deoak eta Euskararen Erremin- ta Kutxa zabalduko dituzte gu- rasoen artean Aiaraldeko Eus- kalgintza Kontseiluak, AEK-k, Laudioko Udal Euskaltegiak, Udaberria Euskaltegiak eta es- kualdeko ikastetxe eta haurres- kolek. Halaber, bidean da Euska- ra-Arabiera-Amazigera hizte- gia, ikasturtean argitaratuko diren hiru poltsiko hiztegieta- ko lehena.

Okondo

Soslaia

Haimar eta Iraitz, hain ezberdin eta hain maitatuak

Iraitz eta Haimar, zaila zen imajinatzea kuadrilla berean bi lagun hain ezberdin, eta aldi berean hain maitatuak. Haimar, zu irekia eta berbatia zinen. Parrandan beti joateko prest, kalimotxoaren zale amorratua, bizitasun osoz igarotzen ziren egunak eta guztiak ziren historikoak zuretzat. Kuadrillaren aurpegia zinen, herriko jende ororekin harre- manetan zegoena. Iraitz, zu, aldiz, isila zinen zure konfiantza ez zutenekin. Ordea, gure- kin mila galdera zenituen guztia jakin ahal izateko. Izan ere, jakin-mina handia zenuen eta sekretuak gordetzeko gaitasuna, gainera beti zeunden laguntzeko prest. Horrek ez du esan nahi aingerua zinenik! Txantxak egitea izugarri maite zenuen eta, guztiok hitz egin ostean zuk zerbait gehitzen bazenuen, bagenekien zaska etorriko zela.

Haimar, zuk gogoko zenuen jendearekin aritzea, eta zu, Iraitz, aske mugitzea. Gauza ugaritan ezberdinak zineten eta beste batzuetan bat egiten zenuten. Dena ez zen parran- da. Izan ere, mendia eta naturarekin harremanetan egoteari tarte eskaintzen zenioten. Haimar, zuk abereak zaintzeko, eta zu, Iraitz, onddoen garaia noiz iritsiko zain zeunden eta, gainera, quadarekin mendian ibiltzea atsegin zenuen Ganekogortan.

Okondo herri txikia da eta utzi duzuen hutsunea handia. Kuadrillan ere zuen ekarpena, prestutasuna eta adiskidetzaren falta sumatuko dugu. Ez dakigu zehazki noiztik ezagu- tzen zaituztegun, beti egon zaretelako gurekin. Eta hemendik aurrera nola jakingo dugu zenbat egun falta diren Otaolako jaiak hasteko Haimarrek ez badu atzera kontaketa egi- ten? Nork deituko gaitu egunean bertan gertatu dena kontatzeko bizitasun osoz? Nork egingo ditu parrandan dantza pauso arraro horiek Iraitz ez bada?

Zorionez, zulo hori betetzeko oroitzapen polit ugari eta gertuak ditugu. Nola ahaztu herriko azken jaiak eta, bereziki, Ugarteko Txapelketako azken finala. Egun osoa parte- katu genuen goizetik. Elkarrekin bazkaldu genuen frontoian gainerako kuadrillekin eta gero Ugartera jo, eta nahiz eta partida galdu, gero bertan, Okondon, elkarrekin, ospatu genuen, guztiok, batera.

Iraitz, Haimar, ez zaituztegu ahaztu nahi, ezta zuen gurasoak ere, horregatik adieraz- ten dizuegu hemen gaudela behar duzuenarako.

Zuen kuadrilla, Cabrones

Argazki erreportajea

EGURALDIA LAGUN, TXIKI GERATU ZIREN HIRIBILDUKO KALEAK IRAGAN LARUNBATEAN, ARTZINIEGAKO ANTZINAKO AZOKAREN XXVI. EDIZIOAN.

Jendez beteta itzuli da Artziniega Erdi Arora

Argazkiak **Txabi Alvarado**
eta **Roberto Arribas**

Harrera beroa izan zuen Artziniegako Antzinako Azokaren XXVI. edizioak iragan larunbatean, bi

zentzutan. Giro eguzkitsua nagusitu zen egunaren zatirik handienean, eta horrek jende ugari animatu zuen hiribilduko kaleetan barrena ibiltzera.

Ohikoan bezala, Erdi Aroko

elementuekin girotu zuten herria, auzokideen inplikazio nabarmenarekin. Horrez gain, hainbat motatako ikuskizun, kalejira edota tailerrak egon ziren goizetik iluntzera arte.

Argazki erreportajea

Iritzia

AIARALDEKO ETXEBIZITZA, ZIKOIZKERIAREN ESKUETAN

Oscar Muñoz *Joko*

Duela egun gutxi, F urdin handia duen sare sozial oso ospetsu batean gertatutako gertaera batek, benetan txundituta utzi ninduen. Izan ere, sare sozial horretako orrialde batean, zehazki *Laudioko leihoan* edota *La ventana de Laudio* deritzon, pertsona batek mezu bat jarri zuen: "Etxebizitza alokatzen da Laudio, interesatuak argitalpen hau komentatu". 30 minutu zeramatzan argitalpenak sare sozial horretan jarrita. Denbora-tarte horretan, hamabost iruzkin egin zituzten, etxebizitza alokatu nahi zutela esanez. Iragarkian ere ez zuten prezioa jarri, baina hamabost pertsona zeuden alokatzeko prest.

Denok dugu lagun, senide edo ezagun bat emantzipatzeko adinean dagoena eta etxebizitza lortzeko arazo larriak dituen. Eta arazo hori jada ez dugu Aiaraldea inguruan bakarrik aurkitzen, Estatu espainiarreko edozein lekutan aurkitu daiteke etxebizitza merkatu saturaturen bat, herri handietan eta hirietan batez ere.

Hiri handi horietako batzuetan, arazoa etxebizitza turistikoa da, urtaroko etxebizitzaren merkatua erabat xurgatu baitu, jabeen errentagarritasun handiagoa bilatuz.

Aldiz, gure zilborrari begiratz gero, Euskal Herrian gero eta herri gehiago dira "Tentsio eremuak". Eta zer da tentsio eremua definitzen duena?

Tentsio eremua izateko bi baldintza hauetako bat eman behar da:

1. ahalegina > % 30 (alokairua/hipoteka + hornidurak > batez besteko errentaren %30).
2. Alokairu/erosketa prezioaren igoerak 5 urtetan ≥ KPI + 3 puntu.

1. puntuari erreparatzen badiogu, nire ustez ohikoegia da hipoteka- edo alokairu-gastua, hornidura-gastuak barne, diru-sarreraren % 30 baino gehiago izatea.

Zenbait datu aztertuko ditugu etxebizitzaren arazoa gure ingurunean kokatu ahal izateko. Horretarako, ni bizi naizen Aiaraldeko herrian jarriko dugu arreta, LAUDION.

Laudioko urteko errentaren batez bestekoa 22.176 eurokoa da (Iturria: Eustat), hamalau ordainsaritan zatituta: 1.478 euro hilean. Euskadin hipoteka

baten batez bestekoa 720 euro da, eta alokairuarena 740 euro (Iturria: Euskadi.eus)

Beraz, oso handia da soldaten %30 baino gehiago alokairuan edo hipotekan gehi horniduran ordainduta tentsio-egoe-ran leudekeen pertsonen ehunekoa. Hortaz, Laudioko udalerrian tentsio eremu baten aurrean gaude, eta ez dut uste Aiaraldeko gainerako udalerrietan gauza bera gertatzen ez denik, zoritxarrez.

Orain, azter dezagun etxebizitzaren arazoa merkatuaren ikuspegitik. Horretarako, nire bizilekuari buruzko datuak ere erabiliko ditut, Laudiokoak, alegia.

Laudioko, guztira, 9.020 etxebizitza daude, eta bigarren mailakoak edo hutsik daudenak 1.231 dira (% 13,6). INEren arabera, Euskadiko bigarren mailako etxebizitzaren edo etxebizitza hutsen batez bestekoaren oso gainetik (% 6,5).

Hutsik edo bigarren mailako 1.231 etxebizitza horietatik, idealista.com-ek dio batez beste % 30 daudela gaur egun merkatuan. Beraz, gutxi gorabehera 370 etxebizitza EGON BEHARKO LIRATEKE gaur egun merkatuan.

Idealista.com-en sartuta, Laudio 30 etxebizitza daude salgai (2018an, konparazio batera, 230 etxebizitza zauden salgai), eta alokairuko etxebizitzaren kopurua bat da.

Merkatuan ez da inola ere etxebizitza hutsen batez besteko % 30 horretara iristen. Alokairuaren eta salmentaren artean 370 etxebizitza izan beharko lirateke, eta ez da gehienez 47ra iristen.

Zer gertatzen da gure etxebizitza merkatuan, "etxebizitza eskuratzea" herritarrek gehien kezkatzen dituen arazoa izan dadin?

Lehen arazo handia: Etxebizitza espekulazio-ondasun gisa

Espainiako Estatuaren Konstituzioak honela dio 47. artikuluan:

Nazioko herritar guztiek dute etxebizitza duina eta egokia izateko eskubidea.

Spoiler: Ez da betetzen. Eta ez, betetzearen errudunak ez daude urruti. Izan ere, gure artean etxebizitza-edukitzaile handien kopuruak gora egin du, bai herentziengatik, bai inbertsio moduan erosteagatik (ez etxebizitza erabiltzeko).

47. artikulua ez betetzearen errudun horri inork ez dio behartzen bere etxebizitza merkatuan jartzera, egoera oso lasaia dauka estatuaren presio-neurriei dagokienez.

Bigarren arazo nagusia ezin da ulertu lehenengoa gabe, etxebizitza espekulazio-ondasuntzat jotzeari jabeen diru-gosea, abarizia edo zikoizkeria gehitzen baitzaizkio.

Jabe horiek, beren etxebizitzak 700 euro ematen badie, gai izango dira familia bat kalean uzteko hilean 100 edo 50 euro gehiago kobratzeagatik beste familia batek hori ordaintzen dielako, eta noski... ene lagun mina, hau merkatua da!

Jabe horiek, lehen esan dugun bezala, etxebizitza bat oinordetzan jasotzean, zirkulazioan jarri beharrean, beste pertsona batzuei etxebizitza eskuratzen laguntzeko, behar izanez gero espekulatzaren edo ahalik eta *rediturik* handiena ateratzen saiatzen baitira, haiek ez baitute salmenta horren beharrik bizitzeko, eta ezerk eta inork ez die horretarako presarik ematen.

Are gehiago, jabeek nahiago dute beren etxebizitza sasoiko alokairu-merkatutik atera eta oporretako alokairu gisa jartzea, diru-sarrerak nabarmen handitzeko.

Dagoeneko lana eta diru-sarrerak dituzten jabeek, beraiek bizi diren euren lehendabiziko etxea jadanik ordainduta eta beren premia guztiak aseta dituzte, baina nahiago dute haien 2. edo 3. etxebizitza, 10, 15 edo 20 urte hutsik eduki. Nik uste dut argi geratu dela "etxebizitza ondasun espekulatibo gisa" definizioak *zikoizkeria* terminoarekin egiten duela topa.

Hirugarren arazo nagusia: Estatua.

Argi dago etxebizitza ez litzatekeela beste edozein ondasun bezala tratatu behar; ibilgailu bat, adibidez, edo sagar bat bezala, nahiz eta elikagai gisa behar den ondasuna izan. Baina errealitatea da etxebizitza merkatu librean dagoela, ibilgailuak edo sagarrak bezala. Ez da ibilgailuekin edo sagarrekin espekulatzaren, baina etxebizitzekin bai ordea. Izan ere, Konstituzioaren 47. artikulua arabera, pertsona guztiek izan behar dute bertara sartzeko eskubidea.

Gehiago egin dezake estatuak hori gerta ez dadin? Jakina, merkatuan aktiboki esku hartzea aukeretakoa bat izango litzateke... baina... arazoa sakon aztertu ondoren, etxebizitza-falta al da arazoa?

Laudioko 18.000 biztanle baino gehixeagorentzat 9.000 etxebizitza daude. Bi biztanleko etxebizitza bateko ratioa da hori. Ratio onargarria baino gehiago. Arazoa, beraz, ez da eraikitako guztizko etxebizitzarik eza, baizik eta merkatuan dagoen etxebizitzaren gabezia. Eta dagoeneko ez da beharrezkoa eraikuntza berriko etxebizitzari begiratzea higiezin merkatuaren irtenbide egonkor gisa. Jabe handien etxebizitzari begiratu behar zaie, hutsik edo erabilerarik gabe dauden etxebizitzari begiratu behar zaie.

Nire iritzia arabera, hau da soluzioa, geldi dagoen etxebizitza pribatua, etxebizitza publikoa bihurtzea eta, horrela, alokairuaren arazoa pixkanaka erregulatu eta konpontzea.

Artikulu guztia laburbilduz: Aiaraldeko merkatuan ez dago etxebizitzarik, zirkulazioan jartzera behartuta ez dauden jabeen esku daude, nahiago dute etxebizitzarekin espekulatzeari, beste familia batek etxebizitza eskuratzei aukera izatea baino. Eta estatuak ez du batere esku hartzen higiezin merkatuan.

Artikulu osoa Aiaraldea.eus atarian ikusgai.

AUTOSUFIZIENTZIAREN
GARIAIAN, IKUSIAK IZATEKO
BEHARRA

Besaide Astobiza

E

tengabeko esposizioan oinarritutako gizartean bizi gara. Sareetan, askotan, gure bizitza erakutsi, partekatu, publikatu... egiten dugu, eta, hala ere, zein ironikoa den, benetan ikusiak izateko irrikan jarraitzen dugu. Ikusiak izateko nahian bizi gara, baina ez igo dudun argazkian edo proiektatu nahi dudun irudian ikusiak, baizik eta erakustea kostatzen zaidan horretan, erakustea bertigoa ematen didan horretan. Bestearen begiradak, samurra eta benetakoa denean, humanizatu egiten gaituelako. Gu geuago bihurtzen gaituelako. "Zu" gabe existitu ezingo litzatekeen "ni" bat plazaratzen duelako.

Normalean, desira kontrolaezintzat, pasionalizat, ia animaliatzat hartzen da, baina sexologiak badauka beste begirada bat: desira nik bestearen bizitzan besteak nire bizitzan duen lekua hartu nahi izatea da, bestearentzat esanguratsua izatea. Desirak ez gaitu bete edo osatu nahi, ez da gabeziatik sortzen.

Desira gure artean partekatzean oinarritzen da, "ni" eta "zu" batetik harago dagoen hirugarren leku bat sortzean, non elkarrekin izan ahalko garen, norbera galdu gabe edota osatu gabe. Logika indibidualetatik ateratzera behartzen gaitu.

Beste bat desiratzen dugunean beste pertsona horrek ukitzen gaitu, afektatu egiten gaitu eta, era berdinean, guk bera afektatzen dugu. Desira ez doa "zer" abstraktu baterantz, "nor" konkretu baterantz baizik. Horregatik, norbaitek benetan begiratzen gaituenean, inoiz baino geuago sentitzen gara.

Baina, jakina, deserosoa ere bada, begirada horrek eragiten gaituelako, dena kontrolpean ez dugula eta ahalguztidunak ez garela gogorarazten digulako.

Eta hor agertzen da talka, autosufizientzia, independentzia eta etengabeko sendotasunaren mozorroa idolatratzen den gizartean... Nola agertu zaugarri bere estandarretan sartzen ez dena ezeztatzen duen gizartean? Nola erakutsi nire burua performancean oinarritutako gizartean? Nola onartu ni neu izateko ikusia izan behar dudala independentzia edozeren gainetik goraiatzaren denean?

Agian horregatik da desira hain deserosoa eta hain beharrezkoa. Gure izaera erabat gizatiarra gogorarazten digulako: izaki interdependenteak gara. Elkarren behar dugu izan ahal izateko. Dena erakuslehoan dagoela dirudien garaiotan, desira zaugarritasun partekatutik eraikitzen dela gogoraraztea ia ekintza politikoa dela esango nuke.

MADE IN LAUDIO
Julen Pagazaurtundua

E

z da atzokoa arlosteak edonon daudela –oxala goizeko zortzietako alboradetan baino ez baleude– eta gure inguruan badirela buruhandiak* –ez, ez naiz neure buruaz hitz egiten ari, nahiz eta onartzen dudun diametroa batezbestekotik gorakoa dela–, txoriburuak –esaterako, Amurrioko Iguarrakoa– eta, nola ez, bururik ez dutenak –esaterako, Amurrioko Iguarrakoa–.

Sanrokeetako azken egunean, kandela ziztrin bat lortzeko umeekin zein atso-agureekin borrokatu ostean eta behin kalejira bukatuta, txakurra erretzera kondentzen dugun bezalaxe –Roketxuren Askatasunerako Plataformako kideei besarkada bana–, Odoloste egunean, sutara bidali zituzten txosnaguneko eszenatokira igo ziren pankartadunak. Zertara igo ziren? Salatzer.

Zer salatzer? Txosnagunean jazotako eraso bat. Ikusita-koak ikusita eta entzundakoak entzunda, ematen du, tamalez, Harkaitz Paredes Paretas baino desfasatuago eta galduago dabilenik badela gurean, eta ez diot soilik erasotzailearengatik.

Kontu jakina da, txosnagunea jendez gainezka egoten denean eta ordu txikiek aurrera egin ahala, usaina ez dela gozoena izaten: izerdia –ohi baino gehiago–, alkohola –ohi baino gehiago– eta gonbitoren bat edo beste –ohi baino gehiago–. Ados. Baina larunbat horretan, karpari kiratsa zerion, Eau de Marquesek edota Gaztetxe Guccik ere disimulatuko ez zuketena. Odoloste eguna zela eta, ondorioz, beste herri batzuetako gazte asko etorri zirela, herrikoek ez zietela oholtzatik jaisteko eta musika berriz jartzeko agindu, herrikoek ez zutela txisturik eta mehatxurik egin, herrikoek ez zituztela iraindu... herrikoek ez omen zutela zerikusirik izan, alegia. Aitzakia merkeak –Latorroko bidesaria baino merkeagoak bai behintzat–.

Anai-arrebok, audioarrak izanagatik ere, ez gara Terentzioren eta Mari Jaiaren zita bezain perfektuak. Onar eta hausnar dezagun –dezatela– hori ere audioarre-ekin egin zela, audioarre-ekin egin zela eta, noski, Laudion egin.

*Galtzagorri KT, @txinatarra.ofiziala Instagram kontua, zer?

GAZTERIA,
HERRI
DUINTASUNAREN
SALBAGARRIA OTE?

Eder Sanchez

E

uropako gazteriaren parte hartze politikoaz hitz egitean, kezka eta itxaropena era berean pizten dituen gaia dugu. Inkestek argi erakusten dute gazteek herrialde askotan (guztietan ez bada) hauteskunde prozesu ezberdinetan gero eta bozka gutxiago ematen dituztela. Politikan eta gizartearen eraldaketa prozesuetan eragitea ez da soilik bozka bidez adierazten. Neurri haundi batean, parte hartze txiki hori politikaren birformulazioaren parte delakoan nago... beste era batean ulertu, militatu eta eraldatzea, alegia.

Orain hamarkada pare bat hasi zen globalizazioaren mehatxua, egun, errealidadea dugu. Egoera honek suposatzen duen informazio eta desinformazio olatuetan itota dabiz belaunaldi ezberdinak, baina gazteriari, aldaketaren indar faktikoa den heinean, bere izaeran eta

esleitu zaion denboran jardutea eta irtenbideak bilatzea egokitu zaio. Nork lortuko du eraldaketa bestela? Egokitu zaien misioan, bide-lagun duten “beirazko” gazteria dutela, irtenbideak lortzeko erronkan pisu handiko *handicap*-arekin egin beharko dute.

Badira militantzia aktiboan jarduten diren gazte eragile asko eta, neurri haundi batean, politika normatiboan dabizen alderdi politiko batzuk erabateko gaztetzeko prozesuan murgilduta daudenak ere bai. Agian ez hegan egiteko prest dagoen txita soilik, baizik eta kabiatic irtetzeko behartuta ikusten du bere burua gazteriak. Dena dela, politikaren birformulazioa eta eraldaketarako garaia heldu da eta erronkari heldu behar zaio.

Ikusteke dago, beraz, energia hori guztia, politika eraldatzeko gaitasuna duena, noiz bihurtuko den ordezkartitza politikoa. Helduko da, izan zirelako garelako eta garelako izango direlako. Ikusteko dago, baina, esparru lokaletik hasi diren parte hartze modu ezberdinez gain (aurrekontu parte hartzaileak edo auzolanen ugaritzeak), mundu globaleko zelai joko berrian gaudela uka ezina den heinean, bertan ere bai eragin eta eraldatu beharra dagoela. Ikusiko ditugu moduak, formulak eta saiakerak eta gure aldetik (horren gazteak ez garenen aldetik) laguntzea besterik ez zaigu geldituko (gutxi balitz moduan...).

Adibidez, egun, 7/24ko etengabean ikusi izan ditugu konfliktu armatu

nagusi bi, egunak pasatu ahala era gordin eta krudelagoan. *Laranja mekanikoa* pelikulako protagonista bagina bezala, begiak irekita irensten ditugu ia-ia usaindu daitezkeen irudi kopuru izugarria, zeinaren ondorio zuzena “olatuan” itota ibiltzea den, hots, zer egitea arnasa hartzea balitz bezala, ezinean bizi gara egunerokotasuneko lan edo inertziatzeko jardueran “babestuz”.

Begi bistakokoak diren kontuek, egun batean erabateko onarpena izango luketenez, alegia, egun ez dute. Palestinak bizi duen genozidioa, adibidez, begi bistakoa bada ere (arrazoi eta zergatietan sartu gabe, herri eta hiriak desagerraraziz eta bertako gizarte zibila erailtzea eta erbesteratze behartua irtenbide edo aukera bakarra izanik), “nagusiok” ez gara gai terminoan edo definizioan bat egiteko.

Herrien duintasuna eta eskubide unibertsalak berreskuratu eta denboran iraunarazteko erronka horretan, elkartasun internazionala laguntzen du globalizazioak (ez dira denak gaitzak izango...) eta moduan, zein jardun eta militatzeko edo politikan parte hartzeko era berrian, gazteria izango da aktibazio horretarako giltza nagusia. Dударik be. Europak, beraz, etorkizun propiorako eraldaketa eta aldarrikapen zuzenez gain (etxebizitza, lan baldintza eta eredu berriak...), gizadiaren etorkizuna eraldatzeko ahaleginarekin bat egin behar du. Heldu diezaiozun, beraz, gazteriak botako digun salbagarrira!

Ekintzaz betetako asteburua

Laudion, euskararen alde

Datorren asteburuan jai giro euskaltzalea nagusituko da Laudion, Euskal jaiarekin. Aurreko urteetan bezala, udalerriko hainbat eragilek batu dituzte indarrak, ostiraletik igandera arte luzatuko den egitaraua osatzeko.

Ostiral arratsaldean egingo dituzte lehen jarduerak: umeentzako tailerrak eta txokolate jana. Larunbatean, aldiz, goizetik gauera arte luzatuko da programa. Baserritarren azoka, herri kirolak eta irrintzi txapelketa egongo dira lehenbizi. 14:30ean herri bazkariaren txanda iritsiko

da. Otordurako tiketak 10 euroren truke eskuratu daitezke, El Lio tabernan.

Bertsolariak arduratuko dira bazkalostea animatzeaz. Aroa Arrizubieta, Gorka Pagonabarra eta Peru Abarrategi arituko dira mikrofono aurrean inprobisatzen, Serapio Lopezek planteatutako gaietatik tiraka.

Ondoren, mus txapelketa eta kantukadarekin girotuko dute arratsaldearen hasiera, eta musika eskaintzarekin itxiko dute eguna. Oreka erromeriaren eta Pakita Penas Djen eskutik.

10.000 kilometro baietz!

Igandea ere egun bizia izango da. Izan ere, 10.000 kilometro baietz! ekimenaren hirugarren edizioa egingo dute, 9:00etatik 19:30era. Euskararen aldeko egitasmo hori 2021ean egin zen lehenbiziko aldiz, Laudio Ikastolaren eskutik. Aurten, aldiz, herriko ikastetxe guztiak batu dira antolakuntzara. Zumalakarregi etorbidean ibiltzean datza egitasmoa, parte hartzaile guztien artean ai-patutako erromkariristeko. Arloetee, euren alde-tik, emanaldia eskainiko dute eguerdian.

MUSIKA

09.27 Larunbata
18:30 LAUDIO
ROCK IN LAUDIO
Batzalarrin kalea

IKUSKIZUNAK

09.25 Osteguna
18:00 LAUDIO
KIL/MATERIO
Laila Laudio 2025en
irekiera-ikuskitzuna
Lezeaga aretoa

FAMILIA JARDUERAK

09.26 Ostirala
17:00 ARTZINIEGA
IPUIN TXIKIAK
Udal liburutegia

HITZALDIAK

09.25 Osteguna
19:00 URDUÑA
TXAKOLINA URDUÑAN
Alondegia

KIROL JARDUERAK

09.25 Osteguna
20:00 LAUDIO
MASA KRITIKOA
Lamuza plaza

09.27 Larunbata
LAUDIO
**GOIKOGANE MENDI
TALDEAREN IBILALDIA**
Irumugarrieta, Aldaon
eta Albitik txangoa (Izen
ematea irailaren 24ra arte,
747 458 178 WhatsApp
zenbakiaren bidez)

09.28 Igandea
11:30 URDUÑA
**XIX. URDUÑA HIRIA
HERRI KROSA**
Foru plaza

JAIK

09.25 Osteguna
19:00 OROZKO
BERAZAKO JAIK
**Lehen suziariaren jaurtiketa
eta kanpai hotsa**
Beraza auzoa

09.26 Ostirala
LAUDIO
EUSKAL JAIA
17:00 // Euskaraz Bizi

09.27 Larunbata

LAUDIO
EUSKAL JAIA
10:00 // Baserritarren azoka
11:00 // Herri kirol irekiak
13:00 // Kantukada
14:30 // Herri bazkaria
15:30 // Bertsolariak
16:30 // Mus txapelketa
18:00 // Erromeria
21:00 // DJa
Aldai plaza

09.27 Larunbata

AIARA
**MENAGARAI ETA
BEOTEGIKO JAIK**
12:00 // Meza
12:30 // Luntxa
16:00 // Bola txapelketa,
Beotegiko bolatokia
19:00 // Dantza erakustaldia
19:30 // DJa, Beotegin
20:00 // Parrillada
21:00 // Erromeria
23:00 // Txokolate jana
Menagarai eta Beotegin

09.27 Larunbata

OROZKO
BERAZAKO JAIK
14:30 // Herri bazkaria,
ondoren bingoa
17:30 // XXVIII. Mus Azkar
Txapelketa
19:00 // Lorratz erromeria,
ondoren musika DJkren
eskutik
Beraza auzoa

09.27 Larunbata

URDUÑA
MIKEL DEUNAKO JAIK
18:30 // Txupina eta
txistu-kalejlra
12:00 // Umeentzako
puzgarriak
12:00 // Tortilla txapelketa
13:00 // Triki poteoa
14:45 // Auzokideen argazkia
15:00 // Bazkaria
17:00 // Goitibera jaitsiera
18:00 // Txokolate jana
19:00 // Txapela jaurtiketa
txapelketa
20:30 // Parrillada solidarioa
21:30 // Kontzertua eta DJ
emanaldia

09.28 Igandea

LEKAMANA
LEKAMANAKO JAIK
08:30 // Ipar-martxa ibilaldia,
izen ematea
09:30 // Ipar-martxa
ibilaldiaren hasiera
12:00 // Magia ikuskizuna
12:30 // Kanpai errepika eta
Suziria jaurtitzea
13:00 // Tortilla txapelketa
13:00 // Meza
14:00 // Igel-toka txapelketa

09.28 Igandea

OROZKO

Adin guztientzako eskaintza XIX. Urduña Hiria Herri Krosan

Hainbat proba barnebilduko ditu Urduña Hiria Herri Krosak irailaren 28an. 11:30ean abiatuko dira 10 eta 6 kilometroko lasterketak kopartehartzaileak. 12:40ean, aldiz, paralinpikoen eta txikien txanda helduko da. Izen ematea irekita dago Kirolprobak.com atarian.

Minbiziaren Aurkako Ibilaldiaren seigarren edizioa egingo dute Amurriion urriaren 5ean

Urriaren 5ean izango da Amurrioko Minbiziaren Aurkako Ibilaldiaren seigarren edizioa. Ohiko eskema jarraituko du ekimenak: parte hartzaileak 10:30ean abiatuko dira Juan Urrutia plaza tik, eta 7 kilometroko ibilbidea egingo. "Bidearen erdian hornidura-puntu bat egongo da, eta

itzuleran pintxoak banatuko ditugu parte hartzaile guztien artean", azaldu dute antolatzaileek.

Aurreraka emakume elkarte ko kideek antolatzen dute ekimena, Amurrioko Udaren eta Arabako Minbiziaren Aurkako Elkartearen laguntzarekin.

Bi eguneko egitaraua prestatu dute Bañuetako jaiak ospatzeko

Bi eguneko egitaraua prestatu dute Bañuetako Jai Batzordeko kideek auzoko festak ospatzeko. Ostiral arratsaldean (irailak 26) hasiko dira giroa berotzen, haurrentzako jarduerekin, txokolate janarekin, txupinazoarekin, karaokearekin, ogitarteko-janarekin eta Versen musika taldearen emanaldiarekin. Larunbatean, aldiz, egun osoko egitaraua egongo da, mendi martxarekin, xake txapelketarekin, BTT lasterketarekin, bazkariarekin, tortilla lehiaketarekin, moto erakustaldiarekin edota erromeriarekin, besteak beste.

Euskal Herriko Dantzari Eguna, Laudion

Laudion egingo da Euskal Herriko Dantzari Egunaren aurtengo edizioa. Urriaren 4an izango da zita, Euskal Dantzarien Biltzarraren eskutik. Folklore azoka, dantza plaza eta erromeria egongo dira, besteak beste. Giroa ziurtatua egongo da, izan ere, egun berean beste ospakizun bat egingo da herrian: urteroko Sagar Eguna.

Kronika.eus

BERAZAKO JAIAK
11:00 // XVIII. Paella txapelketa
12:00 // Mikel Deunaren omenezko meza santua, ostenan euskal dantzak Ubixeta taldearen eskutik
13:30 // Paelen aurkezpena eta sari banaketa.
Bazkalostean bingoa eta auklien jokoa
Beraza auzoa

BESTELAKO JARDUERAK

09.26 Ostirala
19:00 URDUÑA
DAVID HOSKINGEN ERAKUSKETAREN INAUGURAZIOA
Orduña Hiria museoa
09.26 Ostirala
19:00 LAUDIO
URBANBAT EKITALDIA
Faktoria

09.27 Larumbata
09:00 AMURRIO
GETARIAKO CRISTOBAL BALENCIAGA MUSEOA BISITATZEKO TXANGOA
Santan Marina de Oiarri elkarteak antolatu du txangoa bere 25. urteurrena ospatzeko. Interesdunek 676475070 telefonora deitu behar dute

09.27 Larumbata
10:30 URDUÑA
HIRIKO ORGANOAK EZAGUTZEKO BISITA GIDATUA
Orduña Hiria museoa

09.27 Larumbata
11:00 LAUDIO
LA MILAGROSAKO MOJEI OMENALDIA
La Milagrosa ikastetxea

09.28 Igandea
09:00-19:30 LAUDIO
10.000 KILOMETRO BAIETZ! ERRONKA
Zumalakarregi etorbidea

09.28 Igandea
10:00 URDUÑA
TXAKOLINA URDUÑAN IRTEERA
Foru plaza

INFO +
aiaraldea.eus

umeentzako tailerrak
19:00 // Txokolate jana Herriko plazan (euria eginenez gero, Aldai plazan)

09.26 Ostirala
OROZKO
BERAZAKO JAIAK
17:30 // Kalakan egurrezko jokoak eta graffiti tailerra
18:30 // Kiki, Koko eta Moko. Ondoren, txokolate jana
21:00 // Swamp Stringband eta Barrrik
21:00 // Sardina jana
Beraza auzoa

09.26 Ostirala
AMURRIO
BANUETAKO JAIAK
18:00 // Haurrentzako jolasak
19:00 // Txokolate jana
20:00 // Txupinazoa
20:30 // Karaokea
21:00 // Ogitartekoak (Zaraobe)
22:00 // Versen musika taldea
00:00 // Auzoko musika
Bañueta auzoa

09.27 Larumbata
LEKAMAÑA
LEKAMAÑAKO JAIAK
08:00 // Muestra txakurren txapelketa, Arabako txapelketa
12:00 // Jaien hasiera, suziri jaurtiketa eta kanpai errepikarekin
13:00 // Arabako Koparen sari banaketa
13:00 // Pintxo pote
15:00 // Herri bazkaria
16:30 // Haurrentzako jolasak
18:30 // Txokolate jana
20:00 // Parrillada
20:00 // Arboledako Trikitixa

09.27 Larumbata
AMURRIO
BANUETAKO JAIAK
09:30 // Mendi irteera
10:00 // Xakea Izen-ematea amurrio.xake@gmail.com
11:00 // Moto klasikoen erakusketa eta irteera
11:00 // Tortilla lehiaketa
11:00 // BTT lasterketa Txirrindularitza eskolan
13:00 // Sari banaketa
14:30 // Bazkaria + Bingoa
17:00 // Haurrentzako xakea eta puzgarriak
19:00 // Haurrentzako musika Irrikazurekin
21:00 // Afaria
21:00 // Iraultza Erromeria
00:30 // DJ Varro
Bañueta auzoa

Elkarritzeta

"IRAGAN KOLONIALAREN GAINEKO ARDURA HARTU BEHARKO GENUKE EUSKALDUNOK"

SERGIO ESCRIBANO RUIZek (Mungia, 1977) ZUZENTZEN DITU SANCTI SPIRITU GOTORLEKUKO INDUSKETA ARKEOLOGIKOAK, GAZTELARREK HEGO AMERIKAN EZARRITAKO LEHENENGO ASENTAMENDUA. IKERKETAK TESTUETAN JARRITAKO HISTORIA KOLONIALA EZBAIAN JARTZEKO AUKERA ESKAINI DIO.

Testua eta argazkiak **Aimar Gutierrez Bidarte**

Argentinan izan zara berriki, kanpaina arkeologiko batean parte hartzen.

Nire burua kokatu beharra dut oraindik; Argentinan izan naiz baina Euskal Herriko parte handi bat han dago ere. Espainiako Kultura Ministerioak finantzaturako proiektu bat garatzen ari gara Argentinan. Gaztelarrek bertan eraikitako gotorleku baten aztarnak topatzea izan da gure helburu nagusia. Euskal Herriko Unibertsitateko ikerlariak ari gara proiektua gidatzen, eta Argentinan Santa Feko gobernuarekin jardun dugu elkarlanean, haiek dira gure *partner*ak. 2010ean abiatu genuen ikerketa, Agustin Azkarateren zuzendaritzapean; orain nik zuzentzen dut.

Kokatu dezagun indusketa eremua geografikoki.

Aipatu bezala Argentinako Santa Fe probintzian dago kokatuta, Rosario hiritik hurbil. Puerto Gaboto herrian hain zuzen ere, bertan aurkitzen da ikertzen ari garen Sancti Spiritu gotorlekua.

Zer garrantzia du gaztelarrek eraikitako gotorleku hark?

Europarrek Hego Konoan ezarritako lehenengo asentamendua da Sancti Spiritu gotorlekua, 1527an. Gerora iritsiko ziren gainerakoak, Buenos Aires esaterako. Historiografiak ezkutatu egin du Sancti Spirituko pasarteak, porrot bat izan zelako.

Lehenik eta behin, aipatzekoa da izen historikoez inguratzen dutela gotorlekuaren kontakizuna, horien artean Sebastian Gaboto. Sebastian Gaboto Giovanni Gaboto itsasgizon ezagunaren semea izan zen, eta, aitarekin batera, Ternuako kostaldera iritsi ziren lehenengo europar espedizioa gidatu zuen.

Ternuako espedizioaren ostean, Sebastianek Karlos V. arekin ituna sinatu zuen Moluka Uharteetatik espezieak ekartzeko. Indonesiako uhartedira bidean zela, ordea, zilarrezko mendi bat bazela entzun eta Rio de la Platan gora egitea erabaki zuen, sinatutako kontratua apurtu eta aberastasunez beteriko leku horren bila joateko.

Ibaian gora egin eta Carcaraña eta Coronda errekek bat egiten zuen tokian gotorlekua altxatzea erabaki zuen, esplorazioa bertatik zuzentzeko helburuarekin. 1527an eraiki zuten fuertea, eta hau *happy ending* istorio bat denez, bertako indigenek 1529an eman zioten su eraikuntzari.

Zer da zehazki bertan aurkitutakoa?

Bertan geratzen direnak gotorlekuaren aztarnak dira. Oso material galkorrekin eraikitako azpiegitura zen, oso harri gutxi dago. Lurrean egindako lubaki bat antze-man daiteke argitasunez. Lubaki horren kontra buztinezko horma bat eraiki zuten eta horren atzean fuerte nahiko laukizuzena eraki zuten. Hori guztia iturri idatzietan dago jasota. Iturri idatzietan jasota ez dagoena da gotorlekua eraikitzeke bertan aurretik zegoen herria suntsitu zutela.

Garai hartan idatzizkoetan esaten dute tokiko biztanleekin egoe-ra "baketzeko" eraiki zutela gotorleku hura. Argi dago diskurtsoan badagoela kontraesan bat, ez da logikoa tokikoekin harreman ona inposatzeko gotorleku militar bat eraikitzea. Espainiarren presentziak inposatutako egoera bat izan zen. Bertako herrixkak gutxienez ehun urte gehiago zeramatzen bertan.

"Europarrek Hego Konoan ezarritako lehenengo asentamendua da Sancti Spiritu gotorlekua"

Gotorlekua ez ezik aurretik zegoen herrixka indigena ere ikertzen aritu zarete.

Historiografian beti esan izan da Amerikako herri indigenak nomadak zirela, ez zeudela errotuta. Gizarte horiek gutxiesteko erabili izan da argudio hori, gizarte konplexuak ez zirela demostratzeko. Guk topatutako arrastoek guztiz kontrakoa erakusten dute. Konprobatu dugu, gutxienez, XV. mendetik bertan zirela, eta arrantzaleak baziren ere nekazaritza praktikak zituztela; herri nomaden tesiarekin bat ez datozen ezaugarriak. Gizarte konplexuak ziren, jarduera ekonomiko desberdinak zituztenak.

Momentu askotan gotorlekuaren eta herrixkaren arrastoak elkarren artean nahasten zaizkigu. Nola dakigu herrixka aurretik zegoela? Bada, gaztelarrek egindako lubakiak bertako etxeetako habeak sartzeko

Elkarrizketa

zuloak erditik mozten dituelako. Estratigrafian material guztiak batera ageri zaizkigu. Guri dago-kigu hauek sailkatzea eta banatzea. Jakin badakigu gaztelarrek gotor-lekutik kanpo etxeak eraiki zituz-tela; gure helburua da eraikin horiek topatzea eta baita aurretik bertan zegoen herriari buruz ahalik eta informazio gehien biltzea.

Zer dakigu bertako herri indi-genaz?

Chana-Timbuak ziren, Hego Amerikako herri indigenetako bat dira. Gaur egun Chana-Timbuen oinordekoak direnek osatutako Chana elkarte bidelagun izan dugu indusketan. Lapurtua izan zaien historia zatitxo bat berres-kuratzen ari gara guztion artea.

Aipatu duzu iturri idatzietan luze jaso dagoela gotorlekuaren historia.

Bertsio ofiziala bai.

Lagungarria izango da iturri guzti horiek eskura izatea, indusketan murgiltzeko orduan.

Ulertu behar da arkeologiak duen subalternitate konplejua. Arkeolo-

"Askotan esan da Amerika-ko herri indi-genak noma-dak zirela, ez zeudela errotu-ta. **Gizarte ho-riek gutxies-teko erabilia izan da argu-dio hori, gure ikerketak kon-trakoa eraku-tsi du"**

gia historikoa deritzona beti egon da bigarren maila batean, iturri idatzia izan direlako beti lehene-tsiak. Historialarien zerbitzari garela esan ohi da maiz, historia-lariak esaten dutena berresteko gaudela arkeologoak.

Ulertuta gure erregistroak izan ditzakeen mugak, iturri idatzia baliagarriak dira modu kritiko batean interpretatuz gero.

Historia kolonialean nork dauka hitza? Nork dauka idazteko aukera? Sancti Spiritu gotorlekuarena bezalako testuinguru batean, non bi mundu elkartzen diren, eta bakar batek duen iturri idatzi bat sortze-ko aukera, bertsio bakarra ari gara jasotzen.

Iturri idatzia Amerikaren kon-kistan gertatutakoak zuritzeko baliatu zen: garrantzitsuena ez zen zer egiten zenuen, baizik eta nola esaten zenuen egiten zenuela. Horregatik mesfidantzaz begiratzen diogu askotan erregistro histori-koari, badakigulako nork idatzi zuen eta zein helbururekin.

Indusketak erakutsi du iturri idatzietan konkistatzaileek ezku-tatu nahi izan zuten biolentzia.

"Mesfidantzaz begiratzen diogu askotan erregistro historikoari, **badakigulako nork idatzi zuen eta zein helbururekin"**

Hori da. Horregatik da beti inte-resgarria bi iturriak (historikogra-fikoak eta arkeologikoak) kontuan hartzea. Hau ez da kritika bat itu-rri idatziei, inondik inora; bere testuinguruan ulertu behar ditugu, ordea. Arkeologiak gertatutakoaren argazki gordinagoa eskaintzen du, iturri idatzia, aldiz, gehiago zen-tratzen da detaileetan. Biak ondo uztartuz, prozesu orokorra hobetu uler genezake, horrela egin behar du lan arkeologia historikoak.

Ikerketaren muinera itzuliz, zertan datza bertan berreraikitzen ari zareten pasarte historikoa?

Gaztelako koruarekin zuen kon-tratua hautsi eta bere kabuz abia-tu zen konkistatzaile [Sebastian Gaboto] baten ibilbidea ari gara berreraikitzen. Interesgarria da, izan ere, kolonialismoaren irudi oso zentralista saldu digute, bere-ziki XIX. mendeko testuetan. Sanc-ti Spiritukoak erakusten du nola konkistatzaile haiek bazirela kasik jaun feudalen antzekoak. Horienak enpresa indibidualak ziren askotan.

Aztarnategira bueltatuz, zer eraiki zuten eta bertakoekin nolako elkarbizitza izan zuten ikertzen

Elkarrizketa

ari gara. Ikusi dugu nola prestatuak ez zeuden egoera bati erantzuteko sortu behar izan zutela gotorlekua, eremu defentsibo bat alegia. Argi eta garbi espedizioaren aurreikuspenetatik kanpo zegoena.

Konprobatu dugu ere bertako herri indigenekin harreman anbi-balentea izan zutela gaztelarrek. Herri indigenak ez dira homogeneoak, eta Chana-Timbuen aurka egin bazuten ere, Guaranyekin komertzioa eta elkarlana sustatu zutela erakusten duten arrastoak aurkitu ditugu. Azkenik, nola ustez gotorlekua erre zuten, uste genuen erreketak horren zantzu gehiago topatuko genituela.

“Zertara joan ginen Ternuara, ez bazen **estraktibismo politika zurrun bat gauzatzerazera?**”

Material arkeologiko ugari berreskuratuko zenuten.

Bai, eta asko bertako herri indigenekin elkartrukean baliatzeko materiala izango zen ziurrenik. Lepokoen Veneziako beirazko kristalak, oso ohikoak elkartrukean ibiltzeko. Merkurioa topatu dugu, Europatik medikuntzan aritzeko ekarritako elementua izan zitekeen. Sevillako zeramika elementu dezente aurkitu ditugu.

Dadoak ere topatu ditugu. Bitxia da dadoena, zeren eta, berriz ere iturri idatzietara bueltatuz, gaztelarrek debekatuta zuten jokoan aritzea; arkeologiak, ordea, kontrakoa erakusten digu.

Beste hamaika analisi egin ditugu ere. Hala nola, analisi polinikoak. Ustez Sancti Spiritutik sartu zen garia Hego Ameriketara, eta hori baieztatzen du erregistroak.

Gauza nahikotxo ikertzeko aukera izan dugu jasotako diru-laguntzari esker. Geroz eta aukera gehiago ditugu toki baten memoria berreskuratzeke: zer nolako animaliak zeuden faunaren kontsumoari erreparatuta, zer paisaia mota zegoen polen analisiari esker, zer egur mota erabiltzen zuten... Orainaldiko geroz eta zientzia gehiago ari gara aplikatzen iraganean.

Zer gertatu zitzaion espedizioari 1529an gotorlekua erre ostean?

Badakigu Gaztelara bueltatu zirela eta erregeak epaitu zituela. Hain zuzen ere, ditugun iturri idatzi gehienak epaiketakoak dira.

Kutsu koloniala du oraindik mendebaldeko historiografiak?

Narratiba handi bat sortu da Amerikako konkistaren inguruan. Guk bertsio ofiziala den meta-narratiba horien aurka egiten duten istorio txikiak aldarrikatzen ditugu. Historiografiak eta iturri idatziek askotan egiten dutena hori da,

gertatutakoa zuritu, kontakizun handi baten barruan.

Euskaldunak ere horren konplize izan gara.

Sancti Spirituko ikerketa abiatu genuenean ez genuen hain presente euskaldun jendea. Europar espedizioaz hitz egiten da nagusiki; baziren frantsesak, Sebastian Gaboto bera italiarra zen... Nik nahiago dut gaztelar espedizioaz mintzatzea. Kolonialismoaz hitz egitean euskaldunok beti zuritu dugu gure burua esanez hori espainiarren kontua zela. Guk Ternua-

ko eredia aldarrikatzen dugu, non baleen bila joandakoek erlijioa beharrean “gure hizkuntza zorgarria” eman zieten bertakoei. Baina zertara joan ginen Ternuara, ez bazen estraktibismo politika zurrun bat gauzatzerazera? Akaso ez zen harreman gatazkatsua izango, baina Euskal Herrian ditugun XVI. Mendeko eliza loratsuak Ternuako xahutzearen emaitza dira. Hemen ez dago barkamenik, ideia kolonialistak euskaldunek ere barneratu zituzten. Ternuatik hegoaldera ere, euskal toponimoz josita dago Amerikako kontinentea.

Ahantzura historikoa dago, eta euskaldunok egindakoaren jabe izan behar gara. Erreparazioa ere etor daiteke gure aldetik. Euskaldunok ardura hori hartu beharko genuke gure gain, espainiarrei bakarrik leporatu beharrean.

Euskaldunak ere izan ziren Sancti Spiritus gotorlekuan.

Asko izan ziren Gabotoren espedizioan aritu ziren euskaldunak, tartean aiaraldearren bate do beste. Jasota dagoenaren arabera, Orozkotik abiatu zen Juan de Orozco delako batek parte hartu zuen

Elkarrizketa

bertan, baita Martin Vizcaino jatorri bizkaitarra izan zezakeen beste batek ere. Sancti Spiritu inguruko herriren batean janaria lapurtu zuten Orozcok eta Vizcainok, eta azken hau urkatu egin zuten, Gaboto beraren aginduz.

2027an Sancti Spiritu gotorlekuaren eraikuntzaren 500. urteurrena izango da.

Bai, eta guk begirada urte horretan kokatuta daukagu ere. Datorren urtea trantsizio urtea izango da, mendeurrenean egin nahi duguna prestatzeko. Santa Feko gobernu-

rekin elkarlanean ari gara horretarako. Bi mendeurrenak ospatuko ditugu 1527ko eraikuntza eta 1529ko eraisketa.

Indusketa kanpaina handiago bat egin nahi dugu, gotorlekuaren ate nagusia identifikatzea helburu. Azken ikasturte honetan bezala indusketak Rosarioko Unibertsitatearekin eskainitako ikastaroekin uztartuko ditugu. Esperientzia aberasgarria ari da izaten, gure indusketa teknikak bertatik bertara ezagutzeko aukera izan dute ikasleek, eta kanpainak badu konponente didaktikoagoa.

Kultura

"EZ GENUEN ESPERO JONE, BATZUETAN ESPAINIAKO ESTATUKO TOP-10EAN SARTZEA, ASKATASUN OSOZ GRABATU DUGU ETA"

KEVIN IGLESIAS (Amurrio, 1989) *JONE, BATZUETAN* FILMAREN EKOIZLEA DA ETA PELIKULA IZATEN ARI DEN HARRERA ONAREN GAKOAK ESKAINI DITU ELKARRIZKETAN. IZAN ERE, BILBOKO ASTE NAGUSIAN GRABATUTAKO LAN HONETAN KASKAGORRI EDOTA KRANBA KONPARTSEN ZEIN ELKARTEEN LAGUNTZA IZAN DUTE ASKATASUN OSOZ ARITZEKO.

Testua **Aitor Aspuru Saez**

Zer nolako harrera izan du *Jone, batzuetan* filmak estreinaldiko lehen egunetan?

Oso ona. Hasieratik iritziak oso onak izan dira eta maitasun handiarekin hartu dute kritikak zein ikusleek. Oso pozik egon gara Malagan estreinatu zenetik. Alde horretatik oso pozik ibili gara eta konfiantza eman digu.

Gero egia da sarrerekin bildutako dirua ondo egon dela, filma oso txikia eta herrikoia izan arren. Asteburu honetan (elkarritzeta irailaren 17an egin zen) Espainiako Estatuko Top 10ean sartu da eta hori ez genuen inondik inora espero. Ezustea izan

da. Hortaz, momentuz, oso-oso pozik gaude.

Hain proiektu xumeak harre-ra hain beroa izatea espero zenuen?

Filma ez da egin helburu ekonomiko hutsekin. Ekonomikoki ondo badabil, ba bikain, baina pelikula egin dugu Sara Fantovan konfiantza handia dugulako, bai hemen Amania Filmsekook zein Escola Superior de Cinema i Audiovisuals de Catalunya.

Ez geneukan diru asko biltzeko edo Top 10ean egoteko helburua. Xedea zen lortzea komertzialki estreinatzea. Hori lortu dugu EITB eta TVERi esker. Biak sartu ziren proiektuan behin filma eginda zegoela. Hortaz, ba-

liabide oso xumeak izan ditugu estreinaldi komertziala egiteko. Promozioa, kopiak eta komunikazioa egiteko dirua oso gutxi da edozein film komertzialekin alderatuta. Horregatik, hain zuzen, ez genuen espero harrera hain ona.

Are gehiago, ikusleak sumatuko du ez duela inolako kontzesiorik egiten komertzialagoa izateko: euskaraz eginda, opera prima da, antzezle profesionalikez, salbu Josean Bengoetxea... Gure helburu nagusia izan da zinema industriak Sara Fantova zuzendaria ezagutzea. Helburuak gairitu ditugu eta pozik gaude.

Eta artistikoki?

Artistikoki oso pozik egon gara

"Filma ez dugu egin helburu ekonomiko hutsekin, baizik eta Sara Fantova zuzendaria zinema industrian ezagutu dezaten"

beti, baina ez emaitzarekin, subjektiboa delako. Guk oso gogoko dugu filma, izugarri sentitzen dugu, barrutik atera den filma da, baina pozik gaude, gehienbat, izan dugun askatasunagatik.

Pelikula oso modu berezian egin da, ez da ekoizpen oso ortodoxoa egin den moduan. Horrelako askatasunarekin lan egiteak suposatzen du baliabide gutxi izatea, baina aurrekontu handia duen filmetan jende askok ematen du bere iritzia eta *Jone, batzuetan* pelikulan Sarak egin du nahi izan duena.

Poztasuna izan da inguru hau sortzea eta askatasunez egitea. Horrelakoak ez dira arrunta zinemaren.

Kultura

Askatasun eta baliabide urri horien ondorioz, kalean grabatu duzue filma, Bilboko Konpartsen laguntzarekin... Modu komunitarioan sortu duzue. Nolakoa izan da horrela aritzea, bereziki txosnetan eta txupinazoan?

Baliabide handirik ez geneukan neurrian, aurrera ateratzeko laguntza eskatu genien Kaskagorri eta Kranba konpartsei, auzo elkarteei... Era komunitarioan egin dugula esaten dugunean, bada logistikari dagokionez aukera murrizak genituelako eta nahitaez kolektibitatearen, konpartsen eta Bilboko auzo elkarten laguntza behar genuelako. Hori gabe filma egitea ezinezkoa izango litzateke.

Behin eurak kutsatu zirenean filmarekin, nahiko erraza izan zen jaietan filmatzea. Egia da

erokeria dela logistika eta kanpotik ikusita ez zirudien filmaketa arrunta, baina jai herrikoien inguruko eragileen artean kontzientzia handia zegoen eta horrek izugarri erraztu zituen gauzak.

Baina txupinazoa eta Aiora Renteria Zea Mayseko taldeki-dearen pregoia zuzenean grabatu zenituzten eta horrek suposatzen zuen jende askorekin egitea inguruan.

Lehenik eta behin, gure jendea askoz lehenago bidali genuen tokia hartzera. Kaskagorriko jendeak ere bazekien guk grabatu nahi genuela. Hori nahiko sinplea izan zen. Aurretik joan eta tokia hartu, baina egia da txupinazoa ezin dela berregin. Hiru milioi euroko aurrekontu batekin ere oso zaila izango litzateke

txupinazoa berriro egitea. Alegia, txupinazoan sentitzen diren emozioak berriro sortzea ezinezkoa da.

Horregatik joan ginen grabatzera zer gertatuko zen jakin gabe. Guk ez genekien zer esango zuen Aiorak, bat-batean abestuko zuela... Momentu guztiz ikonikoa filmatu genuen jakin gabe. Inprobisazioaren emaitza da. Horiek dira film honen mirari txikiak. Sekuentzia hori mirari hutsa izan da. Pentsa ezazu beste batek irakurtzea pregoia... baina Aiora Renteriak egin zuen eta hasi zen abesten. Agertzen diren antzezleen emozioak benetakoak dira, eurek ez zekiten hori gertatuko zenik.

Film txikia egiteak desabantailak ditu, baina askatasuna ematen du horrelako uneak jasotzeko.

“Baliabide handirik ez geneukan neurrian, aurrera ateratzeko laguntza eskatu genien Kaskagorri eta Kranba konpartsei, auzo elkarteei...”

Aipatutako komunitate izaera horrek erraztu du pelikulak transmititzen duen naturaltasuna nesken arteko harreman erromantikoa, gaixotasuna edota haurtzaroa islatzeko orduan?

Nik uste dut taldearen tamaina baino, Sararen intuizioak eta antzezleak zuzentzeko moduak lortu dutela. Meritu osoa berari eman behar diogu. Egin genuen castinga, baina aktore profesionalik gabe, kaleko jendearekin egin genuen.

Esaterako, Olaia Aguayo kontzertu batean aurkitu zuen casting zuzendariak. Elorri, ahizpa txikia, Sararen udalekuetako begirale baten alaba da.

Filman egia sentitzen da kutsu autobiografiko handia duelako, baina baita benetako jendea delako, bere arroparekin.

Edonola ere, horrez gain, Sarak ez die antzezleei gidoirik eman. Egoerak azaldu zizkien, zer gertatuko zen eta nola sentituko ziren eta zer esango zuten landu zuten, jolas baten moduan. Aktoreak ez ziren joaten elkarriketak buruz jakinda. Sararen apustua izan da eta berak daukan trebeziaren emaitza.

Aiora Renteriaren pregoia aipatu duzu, baina Marijaiaren erreketan egin zuen hitzartzea badirudi Sara Fantovak idatziz zuela.

Bai. Ez badakizu ezer filmari buruz eta ez badakizu zein baldintzatan grabatu zen, pentsatu dezakezu gidoia dela. Protagonistaren bizitzari egiten baitio, nolabait, erreferentzia. Baina ez, kasualitate izugarria izan zen eta horrelakoa izan zen.

Txupinazoan une ikonikoa sortu zen eta amaiera oso emozionala eta polita agertu zen, baina kasualitatez. Guk ez genekien zer esango zuen Aiorak.

Eta zein aurpegi jarri zenuten?

Imajinatu. Sara kamera atzean zegoen eta begiak oso irekirik biratu zen eta mundu guztiari begira geratu zen. “Entzuten ari zarete?”. Izugarria izan zen.

Planifikazio milimetratua ez izateak horrelako uneak sortu ditu. Gero Aiora eta Zea Maysekin jarri gara harremanetan baimena eskatzeko eta bere hitzak eta abestia sartzeko pelikulan.

Nik uste dut pozik dagoela, bere bizitzako momentu ikonikoak jaso ditugulako, bai pregoia zein jaien amaiera, eta pelikula batean sartu direlako. *Win-win*, esaten dena.

Elkarriketa osoa Aiaraldea. eus atarian ikusgai.

Kultura

Crowdfunding-a abiatu du Endika Diazek *Arde la niebla* erakusketa liburu bilakatzeko

Urduñako mendateko paisaiak dira Endika Diazen proiektuaren ardatza. **Endika Diaz**

Testua

Aitor Aspuru Saez

Endika Diazek urrats berria eman du *Arde la niebla* lanarekin eta liburua bihurtuko du orain arte erakusketa izan dena. Duela urtebete baino gutxiago Agazkia.eus lehiaketa irabazi zuen eta aitortza horrekin ekin zion erakusketa egiteari. Baina orain beste euskarribatean aurkeztu nahi du argazkigintza zein ikerketa obra. Horretarako, hain zuzen, zabaldu du crowdfunding-a.

Liburuak 86 orrialde izango ditu, 15x20 zentimetroko tamaina eta azal gogorra.

Berez, Jaime Narvaez diseinatzailearekin eta Gustavo Bravo Jardín Remoto eskolako zuzendariarekin aritu da elkarlanean proiektua egikartzeko eta, gainera, Dolores Vazquez Vilameak idatzi du hitzaurrea. Gogoratu beharra dago *Arde la niebla* 1962an Urduñako mendatean orkestragaliziar batek izandako istripu lazgarria lantzen duela eta aipatutako emakumea dela, hain zuzen, ibilgailuaren gidariaren alaba.

Azaroan bidali nahi du Endika Diazek liburua inprimategira

Hainbat aukera

Ekarpen ekonomikoa egiteko interesa dutenek jakin behar dute aukera anitzak izango dituztela. Egileak horretarako beta eskaini du eta, adibidez, liburua eskuratunahi ez dutenek, baina laguntzeko gogoa daukatenean, 10 euroko dohaintza egin dezakete. Orain arte arrakasta gehien izan duen eredu Behe-lainoa izan da, 30 euroren truke liburua eskuratzeko eskubidea ematen baitu.

Edonola ere, 50, 70 edota 150 euroko trukeak egiteko parada dago. Modalitate bitxiena 350 eurokoa da, eta argazkigintza talde eta elkarrekin bideratuta dago. Liburuaren hiru ale ez ezik, hitzaldia jasotzeko eskubidea ere ematen du.

Epeak

Crowdfunding-a kanpaina 38 egunez luzatuko da eta egilearen asmoa da irailean eta urrian maketazio eta edizio lanak burutzea azaroan inprimategira bidaltzeko. Abenduan egingo du aleen banaketa. Crowdfunding-a barruan argitaratuko ez diren liburuek 40 euroko prezioa izango dute.

Miren Gaztañagak Bultzada saria jaso du Donostiako Zinemaldian

Testua

Aitor Aspuru Saez

Pelikulen aitortza

Euskal Aktoreen Batasunak bereziki azpimarratu du *Azken erromantikoak* filma, baina ez du ahaztu nahi izan *Igelak* (Patxo Telleria, 2016), *El guardian invisible* (Fernando Gonzalez Molina, 2017), *Legado en los huesos* (Fernando Gonzalez Molina, 2019), *Ane* (David P. Sañudo, 2020), *El Hoyo 2* (Galder Gaztelu-Urrutia, 2024) pelikula luzeetan egindako "lan fina".

Halaber, *For the good times* (Andres Sanz, 2017) edo 2025eko Goya Sarietarako izendatua izan den *Betiko gaua* (Eneko Sagardoy, 2024) aipatu dituzte, bietan protagonista izan baita.

Maitane Perez Gomezek eleberria argitaratu du eta Euskadi Literatura Sariako epaimahaian aritu da

Testua

Aitor Aspuru Saez

Maitane Perez Gomezek indartsu hasi du uda osteko garaia. Abuztuaren 15ean kale-ratu zuen bere lehen nobela eta lan horretan putzu sakonetan sartu da: "Bilbon girotutako istorioa da, harreman toxikoez, norberarekiko maitasunaz eta min egiten diguna askatzen ikasteko moduz hitz egiten duena. Nobela hau beste erregistro batera jauzia da. Istorioa zuzenagoa eta biziagoa da eta gaurko irakurle gazteekin konektatzea bilatzen du, batez ere".

Izan ere, eleberria harreman erromantiko toxikoei so jartzen da, emakume baten ikuspegitik: "Nobelak maitasuna eta mendekotasuna nola nahasten diren islatzen du, baita lagunek edonoren bizitzan duten garrantzia ere. Askotan hori baita betirako irauten duen benetako maitasun bakarra".

Euskadi Literatura Saria

Testu horren aurkezpena ez ezik, bestelako erronka izan du

Liburuaren azala.

Maitane Perez Gomezek Euskadi Literatura Sariako epaimahaian: "Euskal Idazleen Elkarteko kide egin nintzen, eta, horri esker, aurtengo Euskadi Literatura Sariaren epaimahaian elkarrearen ordezkari gisa parte hartu ahal izan dut. Plazer handia izan da esperientzia hau euskal literaturako adituekin (Patxi Zubizarreta, Pello Otxoteko, Danele Sarriugarte eta Alex Gurrutxaga) partekatzea. Asko ikasi eta gozatu dut prozesuaz".

Babestutako edukia

SORMEN
OSPATU

Arte
hartze
zikloa
2025

IRAILAK 26 | 19:00

FAKTORIAN

URBANBATfest

Hiri-eraldaketari buruzko ikerketa-laborategi jaialdia
podcast ekitaldia

Arte plastikoak eskualdean

Indarra (Bitxi) + Bilaketa baten kontakizuna (Asier Handy)
erakusketa irekiera

IRAILAK 28 | 12:00

AMURRION

(KULTUR ETXEA)

Hitzaurrea

Piszifaktoria ideien laborategia
ibilbide kulturala + soinu esperientzia + solasaldia

URRIAK 19 | 18:00

FAKTORIAN

Hezurberriak

Ane Labaka, Ines Osinaga, Oihana Iguaran eta Onintza Enbetia
bertso saio literario musikatua

URRIAK 30 | 18:00

FAKTORIAN

Enarak

Zuzendaria: Beñat Iturrioz
Ekoizpena: Bira Kooperatiba + Elkartea Txikiak
film dokumentalaren proiektzioa

Elkarrizketan

Oihana Vesga eta Mikel Vesga
dantza + solasaldia

AZAROAK 13 | 19:00

FAKTORIAN

Joseba Irazoki

Gitarra Lekeitioak
musika + solasaldia

AZAROAK 22 | EGUN OSOA

FAKTORIAN

Arte Eman Festa

MINA ESPAZIOA - Libe Estebaran
PETRA - Oscar Pascual
XIMURRAK - Gontzal Royuela
ARRAN ERRAN - Tar tar
AIREA - Eneritz Artetxe
AHZ24 BEKADUNAK - Paula Urkijo, Leire Sanjurjo eta Alberto Fernandez
arte disziplina ugari

Errotari Kalea 4-8 Laudio (Araba)
kultura@aiaraldea.eus · 633 51 73 83

Sarrerak eta bonoak: www.faktoria.eus

Babeslea

araba álava

foru aldundia diputación foral

Laguntzaileak

KULTUR LAB

Kirola

TXIRRINDULARITZA

Aiala Txirrindularitza Elkartea izan da Arabako Itzuliko talderik onena

Aiala Txirrindularitza Elkarteko partaideak Artziniegan. Aiaraldea.eus

Testua
Aitor Aspuru Saez

Irailaren 14an jokatu zuten Arabako Itzuliaren laugarren eta azken etapa Artziniegan. Ibilbideak sei aldiz inguratu zuen herrigunea eta Alde Zaharrarenatarian amaituzen esprintean.

Azken metroetan Aratz Sanchez gailendu zen, baina Oier Puente Aiala Txirrindularitza Elkarteko kideak marka

ona egin zuen, laugarren sailkatuta. Lasterketa osoari dago-kionez, Aiala txirrindulari izan ditu lehen hamabi sailkatuen artean eta horri esker talderik onena izendatu dute. Horrez gain, Aitor Mitxelena hirugarrena izan da.

Artziniegako etapari dago-kionez, aipatu beharra dago Ibai Colmenerok istripua izan zuela lehenengo kilometroetan, baina ez zuen zauri larri-rik izan.

TENISA

Ander Urkizak beste bi txapelketa irabazi ditu Durangon eta Kantabrian

Testua
Aitor Aspuru Saez

Ander Urkizak ez du atsedunik hartu udan bere sailkapena hobetzeko asmoz eta bi garaikur berri eramanez ditu etxera. Abuztuaren amaieran eta irailaren hasieran Laboral Kutxa CT Landako txapelketa irabazi zuen kadete kategorian. Juniorren artean, ordea, txapeldunordea izan zen.

Durangon jokatu zuten lehiaketa horretan antolatzaileek eurek azpimarratu dute Urkizaren parte hartzea.

Izan ere, lau edizio egin dituzte eta orain arte okondoarra izan da Espainiako Estatuko sailkapenean postu onena izan duena, 393. geratuta.

Junior kategoriako Asier Perezek irabazi zion Urkizari finalean kategorian horretan. Perezek ere sailkapen oso ona dauka, 415. postua berea da eta. Iaz Urkizak eta Perezek ere topo egin zuten finalean, baina orduan okondoarra izan zen irabazle.

Astilleron ere garaile

Durangora ez ezik, Urkizak Astillerora ere jo du, La Cantabria Open txapelketan lehiatzera. Kasu horretan ere kadete kategoriako onena izan da.

Uda amaiera aparta izan du tenis jokalaria, baina azken hila-beteetan ez da oso ezberdina izan bere ibilbidea, Getxon edota Valentzian handitu baitu bere palmaresa.

FUTBOLA

Askiola jaio da, Okondoko futbol talde berria

Askiola taldea lagunarteko partida batean. **Antonio Crespo**

Testua
Aitor Aspuru Saez

Askiola Okondo futbol klubak larunbatean hasi zuen bere ibilbidea lehiaketa ofizialean. Aurten sortutako taldeak jardueraberrak eman nahi dizkio herriari, bereziki aste-buruetan, jende berria erakarrita. Halaber, horrekin batera, Okondoko futbol zelaia irabaztera ematea da euren helburuetako bat.

Proiektuaren sustatzaileek uste dute urte gehiegi igaro direla herrian horrelako klubik egon gabe eta bazela garaia aukera hori emateko.

Printzipioz, bitarteko urriak dituztenez, senior taldea baino ez dute sortu eta 2025/2026 denboraldian preferente mailan arituko dira.

Denboraldiari dagokionez, espero dute lehen fasea jokatu eta gero, igoera ligaxkan lehiatzea, "ilusioa sortzeko eta lehiakorra izateko kanpaina osoa". Lehiaketaren lehen partean eskualdeko derbi bakarra izango dute Amurrio Bren kontra eta bigarrenean espero dute Giltzarraporen aurka jokatzeko.

Kirol ekimena sustatu dutenen xedea bada taldea egonkortzea,

erakustea proiektu iraunkorra sortu nahi dutela eta jende gehiago batzea hurrengo denboraldian, indartsuagoak izateko.

Babesa

Asmo horiek betetzeko ezinbestekoa dute bazkideen ekarpenak jasotzea. Hori dela eta, bazkide kanpaina abiatu dute. Interesdunek 40 euroko kuota ordaindu dezakete eta hori egiteko 695 96 33 61 edo 637 129 183 telefonoekin harremanetan jarri beharra dago. Instagram bidez ere jarraitu ahal da taldearen jarduna.

PATINAJE ARTISTIKOA

Ibone Suarez txapeldunorde Europako Patinaje Artistikoko Txapelketan

Testua
Txabi Alvarado Bñares

Bigarren postua erdietsi du Ibone Suarez patinatzaileak Europako Patinaje Artistikoko Txapelketan. Modalitate librean lehiatu da Lautxirrinkako kidea, kadete kategorian.

Bere klubeko kideak "oso harro" azaldu diralorpenarekin. "Oso harro gaude zutaz, zure ahaleginaz, zure talentuaz eta zure dedika-

zioaz", helarazi diote taldekideari, "lorpen hau zure etengabeko lanaren eta egunero patinen gainean erakusten duzun pasioaren emaitza da".

Honakoa ez da kirolari laudioarrak aurten lortu duen marka bakarra, uztailan brontzezko domina eskuratu baitzuen Espainiako Txapelketan. 4 urterekin hasi zen Suarez kirola egiten eta 11 urterekin parte hartuzuen lehenengo aldiz txapelketa batean.

Ibone Suarez txapelketan. **Lautxirrinka**

Kirola

TXIRRINDULARITZA

“Nahasmendu bipolarra ikusarazi nahi dut erronka honekin”

Juanma Olivas iragan astearlean, eskualdean barrena eginiko etaparen irteeran. **Aiaraldea.eus**

Testua
Txabi Alvarado Bañares

Arabako Elkartasun Itzulien III. edizioa egiteari ekin zion iragan astean Juanma Olivas laudioarrak. Arabako 51 udalerririk lotzea zuen helburu, erronka solidario baten bidez. Mila kilometro egin nahi zituen zazpi egunetan, 100-200 kilometro inguruko etapa banaeginezegun bakoitzean, Gas-teizen hasi eta bukatuta.

Aiaraldean barrena egin zuen bigarren etapa. Laudioar Txirrindulari Elkartearen egoitzaren paretik abiatu zen goizeko bederatzietan, eta Amurrio, Artziniega, Okondo, Luiaondo, Orozko edota Baranbio bisitatu zituen.

Baina hirugarren etaparen ostean ekimenautzi behar izan zuten, arazo fisiko bat pairatu zuelako. Gauzak hala, ekimena atzeratu du txirrindulari zaleak.

Helburu bikoitza

Helburubikoitzaduegitasmoak, Olivasek azaldu duenez. Aldebate-tik, Arabako Elikagai Bankurako dirua bildu nahi du kirolariak. Bederatzi enpresen babesletza lortu du horretarako, eta Bizum zenbaki bat ere jarri du herritarren eskura (00025), nahi duenak ekarpena egiteko aukera izan dezan.

Baina, horrez gain, buru osasunaren garrantzia jendarteratzea ere du xede laudioarrak. Izan ere,

nahasmendu bipolarra du Olivasek, eta gaixotasun horrekiko estigma ezabatu nahi du. Bere hitzetan, “oso zabala” da buru osasunaren auzia, eta herritar guztiei eragiten die. “Nik ezgaitasun bat dut eta badirudi gizartearentzat ez naizela erabilgarria, are gehiago, munstro bat naizela dirudi”, azaldu dio Aiaraldea Komunikabideari.

2011. urtean esan zuen Olivasek gaixotasun hori zuela, “eta ez dela ezer gertatzen”. Garaiak aldatu dira iritzi du, baina kontzientzia-zio handiagoa falta dela ere bai. “Orain gehiago ezagutzen ari da depresioaren gaia, baina agerraldi psikotikoez edo eskizofreniaz hitz egiten duzunean jendeak hesiak jartzen ditu”, azaldu du, “baina, seguru asko, esan izan ez banizu, ez zenuke sumatuko etiketa bat dudala sorbalda itsatsita, psikiatra batek jarri didana”.

Bi gai ezberdin dirudite buru osasunarena eta elikagai banaketarena, baina lotuta daudela uste du Olivasek: “Familia xume bate-tiknator, badakit nire gurasoek lan handia egin behar izan dutela. Zer buru osasun izan dezake bere seme-alabak elikatu ezin dituen pertsona batek?”

Egonkortasunaren bila

Hori bada motibazio nahikoa kirolari laudioarrarentzat, baina badu baita beste arrazoi bat ere

horrelako erronketan buru-belarri sartzeko: lortzen duen buru-egonkortasuna. “Medikazioak laguntzen du, baina nire lana da orekatua eta ondo egotea. Agerraldi psikotikoa bat-bateko igoera moduko bat da. Nik ez dut inoiz substantziarik hartu, baina bidaia berdin bizitzen dut. Kudeatzea da garrantzitsua”, azaldu du.

Bide horretan, duela urte batzuk deskubritu zuen Ironman proben mundua, eta horretan murgilduta dago uneotan. Mota horretako hiruzpalau lasterketa egin nahi ditu urtero, uneoro egonkor egoteko. Horri begira, beroketa moduan baliatzen du aste honetako erronka.

Ekimenaren hirugarren edizioa da aurtengoa, eta Olivasek bere amari dedikatu nahi izan dio. “Lehen edizioan bera egon zen harrera egiten Laudioko etaparen amaieran, orain jaez dagogure artean”. Hori nahiko luke laudioarrak: ekimenak aurrera jarraitzea bera gabe ere. “Edizioetako batean ezin izan nuen parte hartu ingresatua egon nintzelako, baina beste kide batzuek egin zuten nire orde”, nabarmendu du, eta gogorarazi du edozein txirrindulari batu daitekeela erronkara. Horretarako, Olivasek sare soziale-tara (@iromanbipolar Instagram kontura) jo daiteke, bertan zabal-tzen baitu ekimenaren gaineko in-formazio eguneratua.

PATINAJEA

Ane Ramos Izaga patinatzailea Espainiako *half-pipe* txapel-dun berria da

Testua
Aitor Aspuru Saez

Ane Ramos Izaga kale patinatzaile amurriarra palmare-sa handitzen dabil apurka-apurka. Bere azken lorpena Espainiako *half-pipe* txapelketa irabaztea izan da. Horretarako, lehenik eta behin, Euskadiko txapelketa eskuratu zuen eta uztailearen 12tik 14ra bitartean Lloret de Mar-en lehia-tu zen.

Abuztuko azken asteburuan fi-

nalaren bigarren zatia egon zen joan Platja d’Aron (Katalunia) eta bi saioetan izandako emaitzei esker, 14 urtetik azpiko kategoriako onena izendatu dute.

Izagak azpimarratu du denboraldi aparta egin duela aurtan eta Espainiako Txapelketa azken uki-tu baino ez dela izan. Hain zuzen, Euskadiko Txapelketako *street*, *bowl*, *park* eta *half-pipe* dizipline-tan gailenduz eta Botxo-Contest nazioarteko txapelketan ere garai-pena berea izan zen.

Ane Ramos Izaga Espainiako Txapelketan. **A.R.I.**

FUTBOLA

Aingeru Olabarrietak bere lehen gola sartu du FC Andorrarekin

Testua
Aitor Aspuru Saez

Aingeru Olabarrietak Athletic Clubeko lehen taldea utzi zuen abuztuan bigarren mailan aritzeko eta minutuak eskuratzeko FC Andorran. Iragan asteko aste-buruan erakutsi zuen aroetxan-tzen ari dela bere egonaldia prin-

tzerrian. Izan ere, bere lehen gola gauzatu zuen.

Aingeru Olabarrieta ez dago bigarren mailako edozein klubean. Berez, FC Andorra Gerard Pique FC Barcelonako kapitain ohia-ren kirol proiektua da eta, horregatik, aparteko ikusgarritasuna dauka. Gainera, Ibai Gomez Athletic Clubeko jokalaria ohia da entrenatzailea.

Herriko plaza

Ander
Zorionak Huiiii! Animo asko datozen aste eta hilabeteetan izango dituzun erronka berriekin, fijo excelente egiten duzula!
Zure lankide kuttunak

BIDALI ZURE ZORION AGURRA!

Idatzi zure mezua eta bidali argazkia agurrak@aiaraldea.eus helbidera eta Aiaraldea.eus atarian plazaratuko dugu. Urriaren 8an argitaratuko da hamabostekariaren hurrengo zenbakia.

Denborapasak

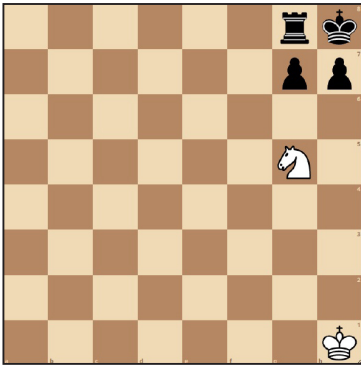
SUDOKU ERRAZA

					9	5		
			5	6		8		4
		7	2		4		6	
7	8		6			3	5	
		6	3		7	2		8
	1				8		4	
		4		9			2	3
						4	8	7
8	3		4					

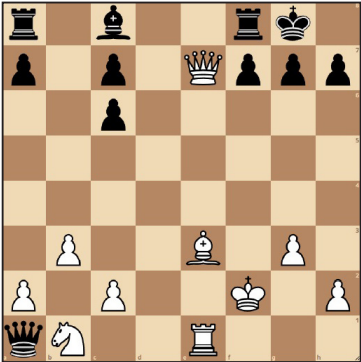
SUDOKU ZAILA

								3
	5		8		4			
						6	7	
2			5	3				
1		6						4
8	7			6	1		3	
7	2		1	9				
		9					6	
			3				2	

COZ MATEA

PASILLO MATEA

DENBORAPASEN SOLUZIOAK

Sudoku eta xake partiden soluzioak webgunean ikusgai: www.aiaraldea.eus/denborapasak

Zuriek jokutzen dute eta mate egiten dute.

Amurrioko Xake Taldea

Udako Postal Lehiaketa

Bozkatu zure argazki eta bideo postal gogokoenak irailaren 28a baino lehen!

Irailaren 21ean amaitu zen Aiaraldea Komunikabidearen Udako Postal Lehiaketara aurkezteko epea, eta bozketa fasea hasi da.

Bozkatzeko epemuga: Irailak 28, 23:00etan

Bozkatu!

Herriko plaza

Boluntarioen Txokoa Dozenaka inurriren lan ikusezin eta isilari esker egiten du aurrera Komunikabideak. Badira hamaboskariak euren auzoan banatzen dutenak. Badira argazkiak bidali eta albisteen berri ematen dutenak. Guztiak dira ezinbestekoak. Haiei guztiei esker ona eta ahotsa ematea besterik ez dugu.

TXETXU URKIJO
KOLABORATZAILEA

“EZ NAIZ PROFESIONALA, GOGOKO DITUDAN FILMEN GOMENDIOAK EGITEN DITUT”

Gogoratzen duzu noiz hasi zinen Aiaralde Komunikabidean ekarpenak egiten?

Hasieran esango nuke nik. Kontua da aurretik beste proiektu batean parte hartzen nuela. Irrati batean filmei buruzko kolaborazioak egiten nituen, telefonoz eta etxetik. Aiaraldea abiatu zenean, hasiera batean bazegoen Kultur Leihoa atala eta aipatu zidaten ea parte hartu nahi nuen. Irratikoa zen ahoz eta hau, aldiz, idatziz. Testua prestatzea eta abar. Probatu nuen eta orain arte. Egia da azken bolada honetan lanez lepo nabilela eta zaila egiten ari zait berriro martxa hartzea, baina lortuko dut.

Zenbatu dituzu webgunean aipatu dituzu film guztiak?

Bufff. Ideiarik ez. Ez dut inoiz zenbatu, baina asko izan behar dira. Hasieran bakarrik nengoen aipatutako atalean eta astero egiten nuen. Gero hasi zinen zu eta beste boluntario bat. Heldu ginen akordio batera, hamabostero egiteko. Hortik aurrera hamabost egunero egiten ohitu naiz. Egia da oporretan nik eteten dudala uda partean, irakasle naizelako, baita Aste Santuan eta Gabonetan ere, baina, hala ere, hamabostero bat argiratazea asko da.

Gogoratzen duzu bereziki erreseinaren bat?
Ask, zinema zaletua naizenez, bereziki gogoko ditudan pelikula horiei buruzko iritziak partekatu nahi ditut.

Nik ez ditut kritikak egiten, ez naiz profesionala eta ez naiz maila horretara heltzen. Zaletua baino ez naiz eta neurri horretan gogoko izan dudanaren gomendioak egiten ditut. Jendeari proposamenak egiten dizkiot eta, ondo badatorkie eta ikusten badute, betiere argi izan behar dute nire harrikada izan dela. Ez dute ados egon behar.

Bereziki ilusioa egin didan film bakarra hautatzea oso zaila da, baina baten bat esatearren, *Paterson* aipatuko dut. Azken bolada honetan pelikula horrek nahikotxo markatu egin nau, bereziki gogoko izan nuelako.

Zer exijitu dizu horrenbeste erreseina idazteak?
Ikusi behar ditut, hori argi dago. Nire egunerokotasunean ez dit aparteko lan gehiago eskatzen, hamabostero beti izango dut film bat aipatzeko. Gerta daiteke oso gomendagarria ez izatea, baina saiatzen naiz zerbait ikusgarria hautatzen. Noizbehinka atzera jo eta klasiko bati buruz idatzi dut, baina nire filosofia da karteldegian dagoen zerbait gomendatzea. Niretzat ez da lana eta gustura egiten dut. Ez naiz profesionala, baina hainbat egin ostean, hartzen duzu egitura bat eta errazagoa da. Denbora da, baina ondo kudeatuta, egin daiteke. Nire bizitzan orduak kentzen dizkidate beste ardura batzuek, eta ez zinemak.

Zein da zure erreseinaren eredua?
Prestatzen dut fitxa teknikoa, eransten dut filmaren azala eta gero aurkezten dut filma, azaltzen dut zergatik gomendatzen dudana (egitura, baliabide teknikoak, aktoreen jardunak...) eta argudiatzen dut. Norbaitek denbora tarte bat hartuko badu pelikula ikusteko, arrazoitzen dut eta kontatzen dut zeri buruzkoa den. Guztia osatzeko zuzendariaren ibilbidea deskribatzen dut. Lan bat gogoko dugunean, maiz bilatzen dugu zer egin duen zinemagileak. Antzezleen lana ere nabarmentzea gustuko dut, baldin eta merezi badute.

Noizbait norbaitek aipatu dizu zerbait zure erreseinei buruz?
Polita litzateke. Noizbait norbaitek aipatu dit irakurtzen dituela, ezagunen batek. Hori polita da. Garai batean iruzkinak utzi ditu irakurleren batek.

Euskara eta zinema gehiagotan lotu dituzu.
Bai, banago Berbalagun talde batean eta urrian hasiko gara berriro. Han proposatu izan dut, behin baino gehiagotan, zineforuma euskaraz, baina oso jende gutxi animatu da, hamar edo hamabost lagun. Nazioarteko filmak ikusi ditugu euskaratuta. Garai batean oso zaila zen, baina orain aurreratu da eta kalitatezko bikoizketak daude. Dena den, zinemara joateak gero eta interes txikiagoa sortzen du, eta euskaraz are gutxiago.

Argitaratzailea: Aiaraldea Kooperatiba Elkartea **Tirada:** 10.000 ale.
Maiztasuna: Hamabostekaria **Lege gordailua:** BI-1230-2013
Posta elektronikoa: egunkaria@aiaraldea.eus | agenda@aiaraldea.eus | erredakzioa@aiaraldea.eus
Publizitatea: publizitatea@aiaraldea.eus | 688 62 53 94
Helbidea: Errotari kalea 4-8 pabilioia, Audio. Araba. 01400
Telefonoak: 94 656 85 54 | 688 84 81 52
Webgunea: www.aiaraldea.eus

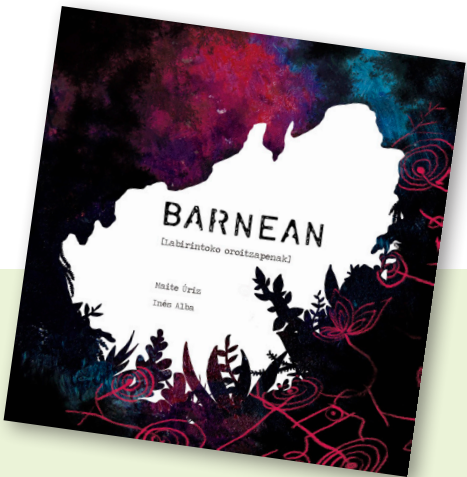
ERREDAKZIO OHARRA: Aiaraldea Aldizkariak ez du beregain hartzen iritzi artikuluetan, zein egindako elkarrizketetan adierazitakoaren erantzukizuna.
ESKER BEREZIAK BANATZAILE BOLUNTARIOEI: Sofia Cisneros, Aitziber Alava, Josu Zabala, Genma Corbella, Endika Arribas, Christian Alemany, Gartzen Garaio, Aitor Fernandez, Jon Catalan, Iñaki Larrakoetxea, Amets Meaza, Lander Ria, Xabi Ugalde, Alberto Gutierrez, Eunat Molinuevo, Ekhiñe Etxepeteleku

EGUNKARI HAU LAGUNTZEN DUTE:

Irakurketa
gunea

BARNEAN:
LABIRINTOKO
OROITZAPENAK

Idazlea: Maite Uriz

Ilustratzailea: Ines Alba

Labirintoak leku bereziak dira. Batzuetan ilun dago eta gelditu beharra daukazu, besteetan aldiz bideak berak eramaten zaitu. Labirintoan barrena, labirintoak istorioak kontatzen ditu.

MEDITAZIO IPUINAK
GAZTEENTZAT

Idazlea: Susana Sancho eta Fernando Morillo

Argitaletxea: Gaumin sormen etxea

Adina: 11 urtetik gora

Ipuin bereziz eta ariketa ezberdinez osaturiko bilduma da. Guraso zein irakasleek erabili ahal dituztenak barrura begiratzeko.

JOLASGUNEA

UDAZKENA dator eta udazkenean ere hamaika plan egin daitezke.

Udazkenean euria egiten du eta kalean geroz eta hotz handiagoa. Egunak geroz eta laburragoak direla antzematen hasten da.

Baina, ez gaitezen larritu, hurrekin hamaika plan egiteko aukera dago! Arropa egokia jarri eta udazkenarekin gozatzera.

Hona hainbat gomendio kaleaz gozatzeko. Eta behin kaleaz gozatuta etxean ere, kaleko elementuekin egin daitezkeen hainbat ekintza proposatzen ditugu.

KALEKO EKINTZA POSIBLEAK:

- Putzurik putzu salto egin ea zeinek zabaltzen duen ur gehien.
- Zuhaitz ezberdinen hostoak bildu eta sortu zuhaitzen hiztegi propioa.
- Zuhaitzen hostoekin, mendiak egin eta igotzen saiatu. Edo mendi horiek eskuekin hartu eta zerura bota.
- Naturan euriagatik sortzen diren erreketan,

harriekin presatxoak sortu, eta ibilbide berriak egin.

- Lokatzetan zure hatz markak utzi eta animalien hatz markak topatu.
- Intxaur baten azalarekin txalupatxoa egin eta putzuren baten jarri.
- Goizetan dagoen behe lainoa bote batekin hartzen saiatu.
- Euriaren dilin-dalanarekin eta norbere gorputzarekin musika sortu.
- Haize ufadak erabili kometak dantzatzeko.

ESKULAN POSIBLEAK:

- Gaztainen kirikinoei begiak jarri eta munstroak sortu.
- Hostoen gainean kola txuria bota, sikatzen utzi eta begiak jarrita kristaletan pegatzeko mamuak sortuko dituzu.
- Basoan hartutako fruitu lehor, hosto, harri zein pinaburuekin *mandala* erraldoi bat sortu.
- Pinaburuak jaso eta zuhaitzak egin edo margotuta etxean dekoratzeko eskulana egin.
- Kanean topatzen dituzun makilekin zure kometa propioa egiten saiatu.

KOKORIKO
HEZKUNTZA FAKTORIA

UDAZKENA

Udazkenean sartu gara, ongi etorria ematen diogu udazkeneko euriari eta laster etorriko den gauaren gailentzeari. Arimen gauean erritual bidez guztiz agurtuko dugu eguzkiaren indarra eta iluntasunean murgilduko gara. Natura ziklo bat da eta hedatzeko, uzurtu beharra du. Uzurtze garaian sartuko gara, zuhaitz askok bere loreen eta hostoen apaingarriak galduko dituzte eta beraien txikitasunean, biluzik azalduko dira mundura.

Izakiak naturaren parte garen heinean, hedatu eta uzurtu egiten gara, garaiarekin batera. Izakiak orain sartzen gara gure baitan biltzeko garaian, gelditu eta indarrak hartzeko garaian. Gure baitaratzeak, ordea, ez du esan nahi lau paretan artean eta etxean geratu behar garenik, izakiok eta batez ere hurrek naturaren beharra daukate hazteko eta osasuntsu egoteko.

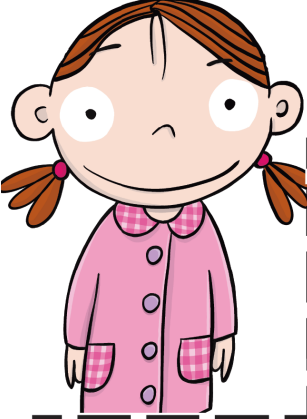
Nagia eman dezake hotzarekin hamaika arropa jarri eta kalera ateratzeko. Nagia eman dezake euriarekin aterkia hartu behar izateak eta berdin-berdin blai bukatzeak. Nagia eman dezake iluntasunean baso ilunetan egoteak.

Ezinbestekoa da, ordea, arropa aproposa jartzea eta natura elementuekin jolastea. Ur putzuetan salto egitea, naturaguneetatik paseoak ematea, kalean aspertzeta... Haurrak bere garapenerako eta barruan nabaritzen duen uzurtze behar horrekin konektatzeko naturarekin, bizitzarekin konektatu beharra dauka. Jarduera biofilikoak sustatu behar ditugu, gorputzean garaiak eragiten dizkigun aldaketa eta emozioak ulertu ahal izateko eta gure bizitzarekin konektatzeko.

Bizitzaren kontrako jarduera biofobikoek ez gaitzela gure egunerokotasuna markatu, ez izatea gure egunerokotasunaren muina. Pantailak ez bihurtzea gure erakusleho bakarra, ez dezala jolasa mugatu lau paretetan isolatzeak.

Udazkenean ere natura bizi!

Labirintoa

Lagundu Nereari eskolako zorroa betetzen. Klipak falta ditu, bai eta txorroskiloa, arkatza eta azpimarratzeko errotulagailu arrosa ere. Pasa zaitez elementu horiek dauzkaten laukietatik banan-banan, gora, behera, aurrera edo atzera eginez (inoiz ez diagonalean). Hurrenkera errespetatu (🖊️, ✂️, 🖍️, 🖋️), eta kontuan hartu klipak eta txorroskiloak kolore askotakoak izan daitezkeela. Bidean aurkitu dituzun hizkiak batu eta esaera polit bat agertuko zaizu.

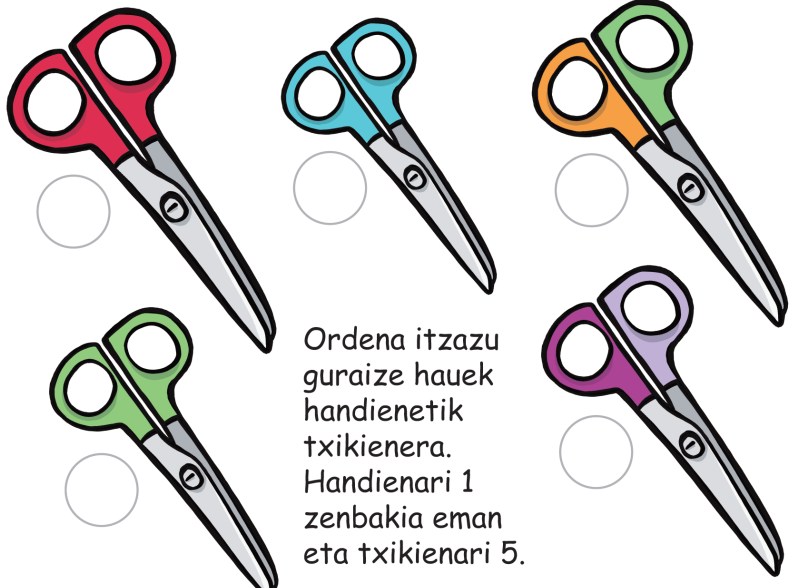
n	t	z	a	i	f	b	u	i	n	i	t	v	r	u	e	g
a	t	z	b	i	v	f	u	n	i	t	u	r	i	r	i	
i	s	a	k	u	g	i	r	i	u	a	t	s	e	r	s	.
t	z	o	x	n	o	t	o	k	u	d	a	k	g	t	o	h
a	j	a	z	a	t	.	d	u	.	e	e	j	a	t	j	i
o	a	k	a	n	t	z	b	a	v	f	u	,	n	i	e	u
a	k	u	a	.	s	e	o	d	n	o	t	b	n	t	n	r
o	i	t	e	a	k	.	b	a	t	z	a	k	i	i		
i	a	p	a	b	u	a	s	z	p	a	s	z	u	a		
a	i	t	o	n	a	n	u	e	n	.	e	r	t	s		

Batu hemen laukiz lauki topatu dituzun hizkiak.

Handienetik txikienera

Ordena itzazu guraize hauek handienetik txikienera. Handienari 1 zenbakia eman eta txikienari 5.

Sudoku

		A	E		K
			L		
L				E	
	A				L
				S	E
A		S	K		

Bete itzazu sudoku honen hutsuneak ESKOLA hitza osatzen duten hizkiak erabiliz (E, S, K, O, L eta A). Kontuan hartu hizki bakoitzak behin agertu behar duela lerro, zutabe eta area bakoitzeko.

NeonWop

Bete itzazu hutsuneak domino zati honek zentzua izan dezan.

Soluzioak

Kontra Mundutik Aiaraldera

BYNZENG MARTINEZ

JAIOTERRIA
CARACAS, VENEZUELA (1995)

BIDAIAREN XEDEA
**2016AN IRITSI ZEN ESPAINIAKO
ESTATURA BERE ARREBAREKIN.
BILBORA JO ZUEN GERO, ETA
LAUDION BIZI DA GAUR EGUN.**

“DIRURIK EZ DAUKADANEZ, EZ NAIZ GAY, MARITXUA BAIZIK, ETA EZ NAIZ LOTSATZEN”

Nola bukatu zenuen Laudion?

2016an Villasana de Menara joan nintzen Caracasetik, nire arreba nagusiarekin. Bera maiteminduzen eta hara mugitu zen. Han egon ginen urte batzuk eta gero Bilbora jo genuen, Amorebietan, Durangon eta Matienan egiten nuelako lan. Pilates zentro bat kudeatzen nuen eta gidabaimenik gabe, nahiko zaila zen Villasanatik hara joatea.

Lau urtez egon nintzen Bilbon eta 2022an ezagutu nuen Mederi. Geroztik Laudion bizi naiz.

Laudio eta Caracas artean ezberdintasuna handia da.

Bai. Jakina. Laudio leku lasaia goa da. Caracasen beti dago mugimendua eta hemen ez dago horrenbeste autoak. Zarata askoz txikiagoa da. Caracasen jendeak musika topera dauka ia edozein tokian edozein unean. Hori hemen ez da ikusten. Harritu ninduen. Hemen 22:00etan ezin duzu zaratarik egin eta Venezuelan

berdin dio, bizilagunak ez dira kezatuko astearte batean 03:00etan zarata egiteagatik.

Laudion uste dut uhin bereko jendearekin topo egin dudala, Mederiren eskutik heldu naizelako. Bera oso irekia da, karisma dauka eta bere inguruko jendea antzekoa da. Hortaz, ni berdintzatzen naute eta niretzat erraza izan da. Guztiok uhin berean gaude.

Baina dena ez da hain ona izango, ezta?

Uhm, agian hemen jendea apur bat harrituta geratzen da nire lumarekin. Bilbon nire inguruan zegoen giroa (hemezortzi gazte, guztiak heterosexuak) nik uste asko babestu ninduela, baina hemen Laudion Mederirekin agian badaude harritzen direnak luma handia dudalako. Ez da berez txarra, inoiz inor kez ditterrespitu faltarik egin, baina uste dut batzuentzat zerbait berria zela. Errespitu kontu bat da, beti erres-

petatu naute eta, sentitzen badut ez dela horrela, adierazten dut. Ez da latindarra naizela edo ez, sexu orientazioari lotuta dago. Jende orok ulertu du eta inork ez dit inoiz ezer esan.

LGTBIQ+ komunitatearekin harremana zenuen Caracasen?

Bai eta ez. Nire arrebak dantzariak dira eta orduan komunitatearekin harremana nuen, dantzariarekin, baina ez da orain beazala. Orain hazi naiz eta dena ondo ulertu dut. Gizarteak buruan sartu digu zerbait txarra garelako eta onartu dutez dela horrela. Ez gara txarrak eta hazi naiz pertsonalki, hobeto ulertzen dut. Gazteagoa nintzenean ez zen horrela eta agian horregatik ez nengoen hain inplikaturik komunitatearekin Venezuelan.

Zure migrazio prozesuarekin lotuta dago hazkundera?

Irakurtzea gogoko dut eta bi- zipenek ulertarazten dizute de-

nok garelako gizakiak eta normala dela. Hazkundera lotuta egon da beste bizimodu bat edo hiri bat ezagutzearekin. Horrela ere ezagutu dut LGTBIQ+ komunitatea. Behin tokia ezagututa, bestelako gaiak ere garatu nituen eta horrela Bilbon egon nintzen lehenengo aldiz harrotasunaren elkarretaratze batean. Oso polita izan zen. Aldarrikatzailea izan zen, Harrotasunaren Eguna izan zen eta orduan kritikatu genuen kapitalismoak nola erabiltzen duen egun hori.

Egia da lagunek asko azaldu didatela. Gehienek, adibidez, esaten zidaten ez zirela espainiarrak eta nik zirikatzeke esaten nien baietz. Orain nik ere esaten dut Euskal Herrian nagoela, ez Espainian.

Aurreiritziak aipatu dituzu homosexuala izateagatik... eta latindarra izateagatik?

Nik askotan esaten dut badi- rudiela gutxiengo guztietan na-

VENEZUELA

DESKRIBAPENA

XIX. mendean eman zen herrialdearen independentzia prozesua. 1998. urtean Hugo Chavezek irabazi zituen hauteskundeak. Orduz geroztik hainbat gorabehera bizi izan ditu Venezuelak, zenbait estatu kolpe tartean. Une honetan Trumpen gobernuarekin talka bete- -betea dago herrialdea.

AZALERA

916.445 kilometro koadro.

BIZTANLEAK

26,4 milioi biztanle.

HIZKUNTZAK

Gaztelera, baina hizkuntza indigena batzuek koofizial izaera dute.

goela (barreak). Ez, ez nago guztietan, baina barregarria da, gay eta latindarra naizelako. Edonola ere, nik uste hori lotuta dagoela lumarekin. Gizarteari esaten diote ezberdina izatea txarra dela eta latindarra izatean ez da horrenbeste ezberdina izatea, baizik eta beste herrialdekoa, baina lumaren kasuan bai, ezberdina zara. Heteropatriarkatuak uste du gizonezkoa izatea dela onena, orduan, nola izango ditu gizonezko batek emakume baten keinuak eta portaerak? Horregatik okerrago ikusten du gizarteak.

Ez da gauza bera maritxua izatea (lan egiten dugunok) eta gay izatea. Gayak beste estatus bat dauka, diru gehiago duelako. Ni naiz maritxua, baina Boris Izagirre gay da, dirua duelako eta onartuta dago. Biok gara Caracasekoak, baina inork ez dio maritxu esango, bera gay da.

Nik *maritxu* hitza nireganatu dut. Maritxua naiz eta ez naiz lotsatzen.